

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC, ČETRTEK, 22. DEC. 1994 • LETNIK XLIX, ŠT. 51/52 (2786/2787)

Izhaja v Celovcu, Poštni urad 9020 Celovec • Erscheinungsort Klagenfurt, Verlagspostamt 9020 Klagenfurt • P. b. b.

Studijska knjižnica
DZ 05
SLOVENSKI
1994

*Vesel božič vam, otrokom sveta,
vso srečo ljudem preko vseh meja.
Vso srečo ljudem ob novem letu,
vso srečo vsem na tem majhnem planetu.*

KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA
RAVNE

Drage koroške rojakinje in dragi rojaki!

Predpraznični čas je lepa priložnost, da vam Slovenkam in Slovencem na drugi strani Karavank naslovim kakšno prijazno besedo ob koncu leta in tudi kaj za popotnico v novo leto. Toliko bolj, ker so razmere in čas, ki ga živimo v Sloveniji prva leta neodvisnosti naše države, najtesneje in po svoje usodno povezane s Slovenci v zamejstvu in tistimi, ki jih je življenje odneslo daleč po svetu. Ob tej priložnosti se običajno sprašujemo, ali smo storili dovolj za ohranjanje slovenstva, ali smo izpolnili pričakovanja ljudi in dovolj storili za organizacije, ki se kar naprej srečujejo s težavami, ovirami in neprijaznostmi, ki majo slovensko narodno telo in v ljudeh puščajo občutek zapuščenosti in negotove prihodnosti. Res je, da z opravljenim ni mogoče biti povsem zadovoljen. Veliko bi veljalo še storiti, si pravimo. Bili bi to celo dolžni storiti in tudi mogoče je to bilo. Pa vendar ni razlogov za to, da bi nas, kljub kar zahtevnim časom, obhajalo malodušje. Matična domovina Slovencev se

dobro vživlja v nove razmere državne neodvisnosti in vključevanja v evropske organizacije. V svetu je sprejeta kot zaželena in privlačna dežela, kot zanimiv in odgovoren sogovornik. Dosegamo pomembne in dobre rezultate v gospodarskem razvoju in postopoma tudi v zagotavljanju socialne varnosti in blaginje naših ljudi. Kljub včasih preveč hrupnim notranjepolitičnim razpravam v strankarskem merjenju moči in vpliva se notranjepolitično prizorišče umirja in racionalizira. Tega si nadvse želimo tudi v prihodnje. Zaradi prijazne podobe našega današnjega življenja in še bolj zaradi prihodnosti.

Tudi razmere na avstrijskem Koroškem so bolj obetajoče kot včasih. Več vzpodbudnega lahko pričakujemo tudi od avstrijske države, ki se z vstopom v Evropsko unijo še bolj kot doslej obvezuje k spoštovanju evropskih demokratičnih standardov za varstvo narodnostnih manjšin. So poteze avstrijskih zveznih ustanov, ki kažejo na dobro in naklonjeno voljo, da bi stvari šle v tej smeri.

Naj namenim besedo ali dve tudi razmisleku o odnosih med vami, ki ste si na Koroškem drug drugemu najbližji in ki vam je želja, pa tudi odgovornost za ohranjanje slovenstva skupna. Tako kot ob vsaki priložnosti, ko se srečam s slovenskimi Korošci, posamezniki in vodstvi organizacij, želim tudi tokrat po-

udariti, da delitve in politične razprtije, katerim Slovenci tako zlahka zapadamo, nikdar v zgodovini niso pripomogle k ohranitvi obstoječih ali nastajanju novih vrednot in pozitivnih razmerij. Priznavajmo vsakomur pravico do drugačnosti in njegove resnice. Ko gre za uveljavitev narodnih teženj in za ohranitev slovenstva, pa je potrebno nastopati enotno in usklajeno. Kako naj bo to v vaših razmerah – to lahko ocenite le vi sami, toda brez čakanj in brez prišepetavanja od zunaj. Matična domovina pri tem lahko samo pomaga, ne more in ne sme pa tega storiti namesto vas. Greši vselej, ko hoče razsojati, kdo med vami ima bolj prav ali manj prav. Grešijo tudi tisti, ki strankarska prerekanja iz domovine hote ali nehote presajajo med vas. Prepričan sem, da boste to znali zavrniti. Prav zaradi odgovornosti za ohranjanje slovenstva za mejo.

Vse to, drage Slovenke in Slovenci, so težave, ki smo jih srečevali doslej in jih bomo gotovo tudi v prihodnje. Reševati jih je treba brez odlašanja, kajti čas dela po svoje in pečat njegovega dela se težko izbrše.

Milan Kučan,
predsednik Republike Slovenije

Ein Weg der Gemeinsamkeit

Vom Landeshauptmann Dr. Christof Zernatto

Jahreswechsel ist immer die Zeit des Rückblickes und der Vorschau. Das jetzt zu Ende gehende Jahr war für Kärnten in der ersten Jahreshälfte ein politisch bisweilen turbulentes. Ich denke dabei konkret an die Wochen nach der Landtagswahl. Es ist da viel an Emotionen ausgebrochen. Heute – so kann man sicher sagen – gehört diese Episode endgültig der Vergangenheit an. Es ist wieder Konsens im Lande eingekehrt, auch wenn Sachargumente bisweilen aneinander prallen.

Kärntens Wirtschaftskurs ist erfolgreich. Wir haben in den letzten Monaten stets Rekordbeschäftigungszahlen verbuchen können. Die Wirtschaft wächst wieder. Kärnten ist nicht mehr länger Schlußlicht. Ganz im Gegenteil. Was die Zuwachsraten bei Arbeitsplätzen betrifft, sind wir im österreichischen Mittelfeld. Im Wirtschaftswachstum sind wir ganz vorne dabei. Einer der Motoren war und ist die Bauwirtschaft, besonders gefördert durch das Sonderwohnbauprogramm des Landes. Auch die Industrie

ist im Wachstum ganz vorne. Die Rahmenbedingungen werden immer besser. Erst dieser Tage wurde im Landtag das Wirtschaftsförderungsgesetz reformiert. Außer der Landesbeteiligungen, für die es eine Holding gibt, werden fortan alle Wirtschaftsförderungen und Betriebsansiedlungen unter einem Dach abgewickelt, und zwar ausgegliedert aus der öffentlichen Verwaltung. Die Kärntner Wirtschaftsförderung gilt somit schon heute als ein Paradebeispiel modernster Wirtschaftsförderung.

Ein besonderes Anliegen war und ist für mich eine Effizienzsteigerung in der Landesverwaltung. Das bedeutet auch Vereinfachung in der Abwicklung von Verfahren. In der Bezirkshauptmannschaft Hermagor überprüft derzeit ein Managementberatungsbüro in einem Pilotprojekt, wo man ansetzen kann und muß.

Das Jahr 1994 war ein Jahr der Weichenstellungen: Landtagswahlen, Nationalratswahlen, Arbeiterkammerwahlen, EU-Volksabstimmung.

Das Jahr 1995 ist ein Jahr der Neuorientierung. Wir leben in Zukunft – auch verbrieft – in der Europäischen Region, im Europa der verschiedenen Regionen. Gemeinsamkeit bei Wahrung der Identität ist angesagt. Das ist auch besonders für Kärnten eine historische Chance. Um diese Chance als Signal zu verstärken, bietet sich im Jahr 1995 ein besonderer An-

laß. Es sind dies 75 Jahre Kärntner Volksabstimmung. Das Ja zu Österreich ist damals nur mit einem mehrheitlichen Ja von Kärntnern slowenischer Sprache möglich geworden. Das Bekenntnis zu unserem Österreich war daher ein gemeinsames Bekenntnis von deutsch und slowenisch sprechenden Landsleuten. Dieses Vermächtnis muß sich auch in den Feiern am 10. Oktober des kommenden Jahres dokumentieren. Ich bin froh, daß es hier in Kärnten einen breiten Konsens gibt: einen Konsens der Vernünftigen. Der 10. Oktober 1995, gefeiert im neuen Europa, gefeiert zum Nachdenken, zur Erinnerung – aber auch gefeiert für eine gemeinsame Zukunft, kann so gesehen, ein wahrlich historischer 10. Oktober werden. Ich lade alle dazu herzlich ein.

1995 hat natürlich auch noch andere Tage, denen es zu erinnern gilt. 50 Jahre Ende Faschismus, 50 Jahre Ende des Krieges, 50 Jahre 2. Republik, 40 Jahre Staatsvertrag, Freies Österreich, Neutralität.

Ich möchte Ihnen allen, an der Schwelle zum ereignisreichen 1995, meine besten Wünsche für die Zukunft entbieten.

Frohe Weihnachten!

Ihr Dr. Christof Zernatto
Landeshauptmann von Kärnten

Drage bralke, dragi bralci!

Pa je leto spet naokoli in uredniki Slovenskega vestnika vam vsem skupaj želimo uspehov, sreče in zdravja tudi v novem letu.

Dovolite, da se v prvi vrsti zahvalimo našim zvestim dopisnikom za prispevke. Čeprav vsakdo ve, da si ne moremo privoščiti obilnih honorarjev, nam pošiljate poročila, mnenja in komentarje, za katere vemo, da vzamejo veliko več časa, kakor ga mi lahko plačamo.

Tudi v minulem letu je bila naša prva skrb, da vas čimbolj izčrpno in objektivno obveščamo o aktualnostih v politiki in kulturi na Koroškem, ob tem pa nismo pozabili tudi na sosednjo Slovenijo. Ob vsem tem pa moramo biti izredno varčni, saj imamo na razpolago precej omejena denarna sredstva.

Slovenski vestnik je glasilo Zveze slovenskih organizacij in kot tak pomemben faktor pluralizma med

slovenstvom na Koroškem. Tu in tam se pojavljajo ideje, naj bi se združili z Našim tednikom. Prepričani smo, da bi samo en (necerkveni) časopis na Koroškem pomenil samo dodatno medijsko siromašnje: medtem ko se povsod zavzemamo za večjo prisotnost v medijih (radio, televizija), pa naj bi v tiskani besedi nazadovali – in to celo prostovoljno. Z združitvijo – čeprav nihče ne pove jasno, na kakšen način, saj sta oba tednika izraz idejne raznolikosti – ne bi nič pridobili, pač pa samo izgubili. Seveda tudi tisk stane denar. Najcenejša varianta pa bi bila verjetno ta, da bi ukiniteli vse centralne dejavnosti. A česa takega ne moremo jemati resno.

V zadnjih letih je bilo denarja za tako imenovane centrale vedno manj in delovanje je sila oteženo. Zato vsekakor bolijo tudi pavšalne, nepravilne in nepo-

štene graje o »zapravljanju« denarja. Centrale so nastale iz potreb in ne iz muh nekaj političnih predstavnikov.

Naša družba mora imeti toliko svobode, da se bo lahko vsakdo na svoj način in po svojem prepričanju prizadeval in boril za preživetje slovenske manjšine na Koroškem. V Sloveniji so z enoumjem pospravili. Naj bi ga namesto tega uvedli na Koroškem?

Oktoberja prihodnje leto bo Slovenski vestnik privedil 10. tridnevni izlet. Že zdaj vas vabimo na to našo uspešnico, saj se bomo ob jubileju še posebej potrudili! Torej še enkrat vesel božič in srečno novo leto!

Uredništvo
Sonja Wakounig
Jože Rovšek
Franc Wakounig

Vsem bralkam in bralcem, članicam in članom,
sodelavcem, prijateljem in somišljenikom želijo
prijetne praznike in srečno novo leto 1995

Uredništvo in uprava SLOVENSKEGA VESTNIKA * SLOVENSKA
PROSVETNA ZVEZA * ZVEZA SLOVENSkih ŽENA * ZVEZA SLOVENSkih
IZSELJENCEV * ZVEZA KOROŠkih PARTIZANOV * SLOVENSko
PLANINSko DRUŠTVO * SLOVENSka ŠPORTNA ZVEZA * ZVEZA
SLOVENSkih ORGANIZACIJ NA KOROŠkem

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
PETEK
22. DEC.
1994

Letnik XLIX
Štev. 51/52
(2786/2787)
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Poštni urad
9020 Celovec
P. b. b.

Sklep sosveta do štajerskih Slovencev ni krivičen!

V izjavi za tisk je predsednik sosveta za slovensko narodno skupnost pri uradu zveznega kanclerja dr. Marjan Sturm zavrnil očitke dunajskega Centra avstrijskih narodnosti (CAN) v zadevi sprejetja štajerskih Slovencev v obstoječi sosvet. Dejstvo je, da je sosvet sprejel tale sklep:

a.) Predstavnik štajerskih Slovencev (Društvo člen 7) bo odslej vabljen na seje sosveta. b.) Sosvet bo že v letu 1995 obravnaval

tudi finančne prošnje Društva člen 7. c.) V letu 1995 mora sosvet v sodelovanju z zvezno in deželno vlado pripraviti podlage za formalno-pravno vključitev štajerskih Slovencev. Vsekakor je za to potrebna sprememba odredbe zvezne vlade o številu članov sosveta.

Iz zgoraj navedenih točk sklepa seje sosveta je govorjenje in pisanje o »velikem udarcu za Slovence na Štajerskem« povsem iz trte zvito. Sturm je v izjavi izrazil začudenje, da si dunajski CAN jemlje

pravico soditi o tozadevnem sklepu sosveta, ne da bi prej kontaktiral s prizadetimi predstavniki štajerskih Slovencev. Ti namreč o sklepu sosveta ne sodijo negativno. Dunajski center bo moral vzeti na znanje, da je bil omenjeni sklep sprejet brez nasprotnih glasov (ZA so glasovale ZSO, SPÖ, FPÖ in cerkev), predstavniki ÖVP in NSKS pa so se vzdržali. Sturm je pozval CAN, naj ne zavaja javnosti, temveč naj se končno uveljavlja s konstruktivnim delom.

Priznanje zaslužnemu pedagogu

Nagrado Francu Kukovici je izročil minister za šolstvo dr. Slavko Gaber

Slovenski minister za šolstvo dr. Slavko Gaber je v ponedeljek, 19. dec. v Ljubljani slavnostno podelil letošnje nagrade R. Slovenije na področju šolstva. Prejelo jih je enajst pedagogov v vseh področjih osnovnega in srednjega šolstva v Sloveniji. S področja manjšinskega šolstva pa sta bila nagrajena tudi Nadia Vidovich, ravnateljica italijanske gimnazije Gian Rinaldi Carli v Kopru in ravnatelj ljudske šole v Žitari vasi in predsednik Strokovnega pedagoškega združenja Franc Kukovica.

V utemeljitvi nagrade je bilo rečeno: »Kot zaveden Slovenec Franc Kukovica na Koroškem dolgo ni dobil službe, zato je od leta 1953 do 1961 delal kot tovarniški delavec na Reberci. Od leta 1962

pa je zavzeto in uspešno deloval najprej kot osnovnošolski učitelj v Šmarjeti nad Velikovcem, nato pa v Žitari vasi, kjer je leta 1974 postal ravnatelj. Z vso odločnostjo in pokončnostjo slovenskega pedagoga je gojil in vodil dvojezično šolstvo in organiziral združenje slovenskih (dvojezičnih) učiteljev, vodi pa tudi založbo tega združenja. Vztrajno skrbi za ohranitev dvojezičnosti in s tem slovenske besede v šoli. V slovenski zavesti se je utrdil pred dobrimi petnajstimi leti z bojem za slovenske napise na šolski stavbi. Sam in skupaj s svojo ženo Stanislavo, tudi učiteljico, je napisal več učbenikov, pri tem delu nastopa kot avtor in založnik. Letos je izšel njegov novi učbenik za dvojezične šole avstrijske Koroške z naslovom

Moja dežela – dobrodošli na Koroškem. K pisanju spodbuja tudi svoje kolege. Dejaven je še na drugih področjih, z ženo sta ustanovila uspešno folklorno skupino. Tudi kot občinski odbornik je neutrudno širil vzgojno-izobraževalno in narodnostno dejavnost za uveljavljanje slovenskega jezika in kulture na Koroškem. Kljub težavam in nasprotovanjem v vsem svojem delovanju ohranja pomembne in dragocene vrline pedagoškega delavca: človečnost, vedrino in optimizem.«

Velik zbor prosvetnih delavcev in funkcionarjev s področja šolstva je podelitev nagrade Francu Kukovici pozdravil z velikim odobravanjem. Čestita mu tudi uredništvo Slovenskega vestnika!

Slika na prvi strani ovitka: Miha Dolinšek

Kralj na Betajnovi Prizadevni igralci Gledališča ob Dravi so pretekli petek na šentprimškem odru premierno uprizorili Cankarjevo dramo Kralj na Betajnovi. S pomočjo režiserja Sergeja Verča in gostujočih igralcev Minu Kjuder in Mitje Šipka so lepo uspeli; predstava je globoko izpovedna tudi za sedanji čas. Dve ponovitvi bosta še na Štefanovo. Na sliki Nina in Francka (Vera Sadjak in Minu Kjuder). Poročilo na 5. strani.

Bosna in Čečenija

Medtem ko po vsem svetu, predvsem pa po zahodnem, praznovali bodo božič in novo leto, pa bo prebivalstvo Bosne in Hercegovine že tretje leto gladovalo in prezebalo v ruševinah. V tem času pa vse kaže, da se ne bo prav nič boljše godilo tudi Čečencem v Zakavkazju, kajti Rusi so jih sklenili za nepokorščino, beri željo po samostojnosti, kaznovati. Z ogromno silo okrog dva tisoč tankov so obkolili glavno mesto Grozni, letala pa že bombardirajo položaj čečenske obrambe. Cinizem je še večji, saj je prav ruski predsednik Jelcin ob prevratu sprožil osamosvajanje bivših republik Sovjetske zveze. Toda, kar velja za Ukrajino, Belorusijo ali Kazahstan, ne velja za Čečenijo. Za Rusijo je strateško preveč pomembna, poleg tega pa ima nafto. Podobnost z bližnjim vzhodom je očitna, poleg tega pa tudi zahodne države enako molčijo kot je ob ameriški vojni proti Iraku molčala Rusija.

Tudi letos plakati že vabijo na tradicionalni slovenski ples, že 43. po vrsti, ki ga za vas v Domu sindikatov v Celovcu pripravlja Slovenska prosvetna zveza. Seveda bo tudi letos zabavno, za dobro voljo in ples bosta igrala kar dva priznana ansambla, in sicer »Štajerskih 7« in Alpe-Adria-sekstet. Nasvidenje torej v soboto, 7. januarja zvečer na največji slovenski zabavno-družabni prireditvi!

43. SLOVENSKI PLES

Sobota
7. 1. 1995, 20.00
Dom sindikatov
Celovec/ÖGB-Haus

Igrata ansambla

»Štajerskih 7«
• polnočni showprogram
• spirituals, gospels

»Alpe-Adria sekstet«

OBČINSKE VOLITVE

Rupel ljubljanski župan

V Sloveniji so se preteklo nedeljo z drugim krogom končale občinske volitve v (po novem) 147 občinah. V prvem krogu so volilci izvolili občinske svete, z neposrednim glasovanjem pa tudi 58 županov. V drugem krogu sta se v 89 občinah pomerila po dva kandidata. Seveda je bilo največ zanimanja za volitve v največjih slovenskih mestih Ljubljani in Mariboru. V Mariboru sta se za mesto župana potegovala Boris Sovič, kandidat Združene liste socialdemokratov, in neodvisni kandidat dr. Alojz Križman. Slednjemu so volilci prisodili več glasov in je tako postal mariborski župan.

Volilni boj v Ljubljani je potekal med dr. Dimitrijem Ruplom, kandidatom Liberalne demokracije Slovenije, in dr. Francetom Bučarjem, neodvisnim kandidatom s podporo slovenske desnice. Zmagal je dr. Dimitrij Rupel.

Medtem ko je bila v prvem krogu volitev županov najuspešnejša Slovenska ljudska stranka, se je tokrat najbolje odrezala liberalna demokracija. Razdelitev županskih mest po strankah pa je takale: Slovenska ljudska stranka jih ima 27, Liberalna demokracija Slovenije 23, Slovenski krščanski demokraci 21, Socialdemokratska stranka Slovenije 18, Združena lista socialdemokratov 13, Zveza za Primorsko 2, Narodni demokraci in Slovenska podjetniško-obrtniška stranka pa po enega. Nekaj županov pa je izvoljenih tudi na kandidatnih listah dveh ali celo več strank. Še vedno pa je v slovenskih občinah največ županov iz vrst neodvisnih kandidatov, kar 29.

V analizah uspehov so skoraj vse stranke z volilnimi uspehi svojih kandidatov zadovoljne, po različnih ključih pa seštevajo glasove. Vsota skup-

Ljubljanski župan Dimitrij Rupel

nih odstotkov pa krepko presega 100.

Glede na slabo volilno udeležbo (48%) pa je vsaj za drugi krog vsako merjenje moči med strankami vsaj močno vprašljivo.

J. R.

Franc Wiegele v pokoju

S koncem leta bo šolski nadzornik in vodja manjšinskega šolskega oddelka Franc Wiegele šel v pokoj. Wiegele je oddelk in nadzorstvo prevzel leta 1983 po smrti Rudija Vouka. Prej je poučeval v Blačah, Goričah ob Preseškem jezeru, na Čajni in v

Bleibergu. Wiegele je manjšinski šolski oddelk prevzel in vodil v času, ko so nasprotniki hoteli manjšinsko šolstvo docela demontirati in se je prizadeta manjšina skupaj s solidarnostnimi silami večinskega naroda upirala tem načrtom.

Wiegele je podpiral in pospeševal pobude, ki so koristile mladini in ohranjanju jezika in izboljšanju odnosov med večino in manjšino. Francu Wiegeleju želimo, da bi užival zasluženi pokoj, in prepričani smo, da mu bo prav slikarstvo pri tem zelo pomagalo.

f.w.

POSLEDICE VOJNE NA BALKANU

Etnično čiščenje kot higienski princip

Hrvaška je danes, več kot tri leta po osamosvojitvi in formalni demokratizaciji ter domala prav tako dolgem vojnem stanju v bistvu na medialnem področju docela poenotena. Le nekaj časopisov, med njimi neugnani Feral Tribune, ki se že sam z določenim obešenjaškim humorjem imenuje »Tjednik hrvatskih anarhista, protestanta i heretika«, še neuklonljivo drži pokonci zastavo medijske svobode in pestrosti. Zadnji in morda najbolj signifikanten primer državne presije nad mediji je primer priznanega dnevnika VJESNIK. Dolgo je odbijal politične, pravne in druge napade Tudjmanove vladavine, dokler ga niso pred dnevi spodnesli. Zagrebška »Privredna banka«, ki je pred dobrim mesecem pri prodaji podjetja ELAN nasedla finančnemu avanturistu Franku Kadriju, je sedaj izvedla postopek za likvidacijsko tiskovne svobode v VJESNIKU: kot podržavljena banka je v imenu države pokupila glavnino časopišovih delnic in tako pomagala odžagati neodvisno uredništvo.

Iz časopisa Feral Tribune smo v skrajšani obliki prevzeli članek o etničnem čiščenju kot principu higiene. Avtor članka je Zoran Daskalović.

Polovica predvojnega prebi-

valstva Hrvaške in Bosne in Hercegovine je morala pod prisilo zapustiti svoje domove. To pomeni, da je štiri in pol milijona ljudi iz bivše Jugoslavije na begu ali v pregnanstvu. Ogromne površine Bosne in veliki predeli Hrvaške so etnično očiščeni. Sploh je etnično čiščenje postalo sinonim za bratomorno vojno na področju bivše Jugoslavije. Etnično čiščenje kot sredstvo za očiščevanje tudi lastnega naroda in razčiščevanje odnosov med narodi. Etnično čiščenje kot princip higiene?

Polpeti milijon beguncev in pregnancev, ki jih je doslej zapustila vojna v bivši Jugoslaviji, ima v bistvu na izbiro samo tri možnosti:

- da se vrnejo domov
- da ostanejo v sedanjih taboriščih in azilih
- da naprej iščejo nov dom ali kraj bivanja.

Izkušnje, ki jih ima svet z begunci, kažejo, da se velika večina ne vrne več na svoje domove. En del ne zato, ker vzroki njihovega bega in odhoda niso odpravljeni, drug del pa, ker se jim vrnitev ne zdi več smiselna oz. ker so si drugje ustvarili pogoje za življenje in preživetje.

Vse kaže, da so za Bosno in Hercegovino, ki jo je zapustilo tri četrtine prebivalstva in per-

spektive vračanja beguncev precej slabše kot za Hrvaško.

To pa ne samo zato, ker sta vojna in etnično čiščenje divjala na njenem celotnem ozemlju, ampak še bolj zaradi tega, ker se je svet očitno spoprijaznil z njeno notranjo etnično-teritorialno razdelitvijo in razmejitev in s tem z masovnim preseljevanjem ljudi. Če naj bi se begunci kdaj vrnili, potem ne na svoje domove, ampak na njim dodeljene etnične predele, pa čeprav so jim tuji.

»Humano preseljevanje«

Pred dvema letoma sta hrvaški predsednik Franjo Tudjman in bivši jugoslovanski predsednik Dobrica Čosić v begunsko-pregnansko tragedijo vnesla nov pojem. V sporazumu, ki sta ga namreč podpisala, sta zapisala, da hočeta omogočiti preseljevanje »oseb, ki to žele med dvema državama«.

Ta način izmenjave prebivalstva sta hladnokrvno in tehnokratsko imenovala »humano preseljevanje«. Tako preseljevanje je na začetku tega stoletja in po razpadu turškega cesarstva teklo med Grčijo in Turčijo, torej med takrat dvema mladima in novima državama. Vsega skupaj 1,3 milijona Grkov iz Turčije je bilo preseljenih v Grčijo, ki jo je v smeri Turčije

OBISK PRI ENOTNI LISTI

Marjan Podobnik se ne znajde

Da po uspešnih občinskih volitvah v Sloveniji Slovenska ljudska stranka (SLS) hoče prevzeti večjo odgovornost v državi in da bojo prihodnje slovensko vlado sestavljale tako imenovane stranke slovenske pomladi, poleg njegove stranke so to še Slovenski krščanski demokraci, Janševi socialdemokraci in Zeleni, je v ponedeljek v Celovcu izjavil Marjan Podobnik, predsednik SLS. Podobnik, ki se je na Koroškem mudil na povabilo Narodnega sveta koroških Slovencev in Enotne liste, je zavzel stališče tudi do notranjih manjšinskih zadev in pri tem ni zapustil najboljšega vtisa. Krepko je mešal pojme in ni razločeval med skupnim zastopstvom, narodnostno zbornico in mandatom v deželnem zboru. To mešanje pojmov in nepoznavanje dejstev oz. pristojnosti pa ni v izključni odgovornosti političnih veljakov iz Ljubljane, delež krivde namreč odpade tudi na njihove prišepetalce na Koroškem.

Podobnik je med drugim podprl stališče EL v zadevi skupnega plebiscitnega praznovanja (»načelno da«, »stičišča so potrebna«), zahteval pa je čimprejšnjo uresničitev samostojnega mandata v

deželnem zboru po vzorcu Slovenije za Madžare in Italijane, dosledno izvajanje določil 7. člena Avstrijske državne pogodbe, gospodarsko povezovanje med Koroško in Slovenijo ter možen sprejem oddaj RTV Slovenija.

Da manjšine ni pripravljen sprejeti kot subjekt, pa je dokazal z zahtevo, da se mora Ljubljana »bolj odločno« vključiti v diskusijo o skupnem zastopstvu. Kaj je to drugega kot oktroiranje, vsiljevanje rešitev od zgoraj oz. geografsko »od spodaj«? Podobnik se je med svojim nastopom imensko lotil predsednika ZSO dr. Marjana Sturma in mu očital asimilacijsko politiko. V tem primeru se mladi strankin predsednik ni držal svoje smernice, da je treba odprta vprašanja reševati v dialogu in v duhu skupnosti. Ko so ga časnikarji na to opozorili, je priznal, da se z dr. Sturmom doslej še nikoli ni osebno srečal in da bo skušal to neskladnost čim hitreje poravnati in navezati stike. V informacijo: na sedežu SLS v Ljubljani že dve leti leži povabilo ZSO na skupne pogovore, vendar še do danes ni bilo odgovora.

Franc Wakounig

Pri tem pa begunci lahko govorijo o sreči, saj so se rešili kolektivnega masakra ali genocida. Enega najhujših genocidov tega stoletja so zagrešili Turki nad Armenci, pa tudi zahodne, torej tako imenovane civilizirane države so si z njimi umazale roke in vest. Francozi v Alžiriji, Američani v Vietnamu, Portugalci v Angoli. Samo v šestdesetih letih tega stoletja je bilo na svetu več deset genocidov, med njimi v Nigeriji nad narodom Ibo.

Zgodovina pa tudi dokazuje, da se krivcem in storilcem genocidov v bistvu ni treba zagovarjati ali se bati kakršnekoli kazni za storjenje zločine. Nekaj, po navadi so to manjše »ribe«, jih bodo sicer postavili pred sodišča in tako si bo svet pomiril svojo vest, velike ribe pa imajo sredstva in tudi zveze, pač možnost, da se izmuznejo roki pravice.

Zato se vse bolj utrjuje upravičen sum, da bo več kot 4 milijone beguncev, nad 200 tisoč mrtvih in več sto tisoč invalidnih Bosancev, 5858 hrvaških vojakov, 3024 mrtvih hrvaških civilistov in okoli 30 tisoč ranjenih in invalidnih Hrvatov zaman čakalo na poravnano krivic. Srbske žrtve pri tem niso vštete, ker številčno niso znane. V tej vojni je bilo namreč etnično čiščenje velik vojaški in strateški domet. Zveni sicer grozno, a je res.

Pripravil
Franc Wakounig

Genocid in brezčutnost sveta

Trenutno je na svetu ljudi na bregu nad dvajset milijonov, torej so begunci. Ni pa treba biti prerok, ko ugotavljamo, da se bo to število v prihodnje zaradi številnih konfliktnih možnosti ter zaradi gospodarskih, političnih in ideoloških razprtij in pritiskov še znatno zvišalo. Kot je dognal hrvaški strokovnjak za begunska vprašanja dr. Milan Mesić, je prav »etnična heterogenost«, to je različen narodnostni sestav držav, eden od glavnih vzrokov za vojne in begunske tragedije v Afriki, Aziji in zgodnji Evropi. Očitno to velja tudi za jug Evrope.

V notranjih odnosih smo bili žrtve in storilci hkrati

Aktualni pogovor s predsednikom ZSO dr. Marjanom Sturmom

Katero knjigo prebirate v tem času?

Ivan Tavčar je leta 1891 napisal utopično-satirični roman z naslovom »4000«, v katerem projicira tedanje slovenske politične razmere v bodočnost. V njem pomeša fikcijo s stvarnostjo in opisuje politično ožino in intoleranco slovenske družbe, pač razmere, v katerih naj bi uveljavil svoje poglede tedanji (politični) klerikalizem. Trenutni položaj med koroškimi Slovenci, a tudi politični trenutek v Avstriji in Sloveniji, ki imata določene skupne elemente, me je spodbudil k temu branju.

V čem so ti skupni elementi?

Ugledni zgodovinar celovške univerze je te dni v nekem univerzitetnem forumu dejal, da ima trenutni politični položaj v Avstriji nekaj podobnosti s situacijo okoli leta 1927. V mislih je imel politični stil, ki temelji na populizmu, na netenju sovraštva med ljudmi ipd. Ob krizi družbe, razpadanju določenih družbenih struktur vzporedno rastejo pojavi nestrpnosti, nesolidarnosti, desnega ekstremizma (pisemske bombe), klerikalizma (škof Krenn), skratka – družbene vrednote, ki so imele svojo veljavo v zadnjih štiridesetih letih in na katerih je temeljila druga avstrijska republika, so danes krepko pod vprašajem. Tudi v dvajsetih letih se je avstrijska družbena kriza zaostila ob podobnih pojavih, ki so privedli do uvedbe avtoritarno-klerikalnega avstrofašizma.

Kaj ima to opraviti s koroškimi Slovenci?

Tako kot v prvi republiki tudi danes avstrijski družbeni razvoj ne gre mimo koroških Slovencev. Na izrednem občnem zboru Političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem leta 1930 je prodrla usmeritev mlade radikalne katoliške struje (dr. R. Blüml, dr. V. Zwitter), kar je povzročilo, da se je demokratični del koroških Slovencev pričel oddaljati od osrednje politične organizacije slovenske manjšine. V sodelovanju z avtoritarno-klerikalnim avstrofašizmom je tedanje slovensko (katoliško) vodstvo dokončno izrinilo iz slovenskega narodnostnega gibanja vse tiste, ki so se idejno-politično opredeljevali za socialdemokratske in liberalne vrednote, in s tem postalo tudi soodgovorno za prostovoljno asimilacijo nemajhnega števila koroških Slovencev.

Takih pojavov danes ni na vidiku!

Danes sicer res ne moremo govoriti o pojavih (političnega) klerikalizma med koroškimi Slovenci in tudi škof Krenn menda (zaenkrat) nima kaj dosti pristašev med nami. Kljub temu pa moremo govoriti o pojavih narodnostnega populizma in nestrpnosti med nami samimi, ali bolje rečeno med političnimi elitami koroških Slovencev. V to smer kaže npr. pobuda za poenotenje slovenskih struktur na Koroškem. Iz zgodovinskih izkušenj pa vemo, da poenotenje za slovensko manjšino niko-

li ni bilo koristno. V prvi republiki je konzervativni slovenski katolicizem izrinjal iz narodnostnega gibanja vse socialdemokratske in liberalno usmerjene ljudi, po drugi svetovni vojni pa tudi osvobodilna fronta, pod političnim vplivom centralnega slovenskega prostora, ni prenesla tiste širine, ki bi omogočila prepričljivo notranjo pluralnost.

Vsekakor lahko ugotovimo, da so, zgodovinsko gledano, vsi politični ekskluzivizmi koroškimi Slovencem bolj škodovali kot koristili.

Zakaj je temu tako?

Po mojem zato, ker so politične elite med koroškimi Slovenci s pojmom narodne skupnosti povezovali svoja ideološka prepričanja. Tako kot je katoliško-konzervativna stran merila slovenstvo po katoliškem prepričanju, tako ga je tudi levo-liberalna stran merila po levih in liberalnih vrednotah in gledanjih na narodnost. Obe struji sta govorili o slovenski narodni skupnosti, mislili pa sta v svojih, ideološko obarvanih kategorijah. Eni skozi očala katolištva, drugi skozi levo-liberalne opcije.

Toda NSKS pravi, da narodna skupnost ne pozna ideologije.

To so pobožne želje. Vsak človek se opredeljuje za vrednote. In take različne vrednote so prisotne tudi znotraj narodne skupnosti. Kot take pa jih je treba tudi sprejeti. Ne smemo ravnati tako, kot da bi bili samo Slovenci, sicer pa nič drugega. V resnici smo Slovenci, delav-

ci, kmetje, nameščenci, intelektualci, levo, desno in recimo sredinsko usmerjeni, skratka ljudje, ki živimo v avstrijski družbi, kot vsi drugi, z vsemi radostmi in težavami. Najbolj pomembno pa je, da sprejmemo dejstvo, da je tako imenovana narodna zavest ideološko in subjektivno obarvana. Za enega bolj, za drugega manj.

Dokler torej ne bomo sprejeli in tudi priznali vse različnosti med nami, bo vedno v ospredju boj med ideološko osnovanimi koncepti. To je osnovni problem in temelj konfliktov med NSKS in ZSO.

Kakšne rešitve predlagate?

Kar nas povezuje, je skrb za ohranitev slovenskega jezika in kulture ter za konstruktivno sožitje v deželi. To je lahko skupno vsem. V političnih in ideoloških pogledih pa si nismo skupni. Tudi to je treba sprejeti. Iz tega sledi, da bi morali postavljati v ospredje vprašanja ohranitve slovenskega jezika in kulture, manj pa strankarsko obarvano politiko. Ali drugače povedano: koroški Slovenci ne moremo biti politično enoten kolektiv. To je bilo mogoče ob koncu 19. in ob začetku 20. stoletja, danes pa to ne gre več.

Zakaj?

Moč manjšine je odvisna od tega, koliko lahko v svojih vrstah uveljavi norme, ki se bistveno razlikujejo od norm večinskega naroda. Ali so te res tako različne? V čem se npr. razlikuje slovensko govoreči katoličan od nemško govorečega? Edina bistvena ralička je jezik. Ideologija, življenske razmere, ki tudi sooblikujejo identiteto človeka, pa so zelo podobne. Vzemimo drug primer: EL je skušala ob deželnozborskih volitvah uveljaviti normo, da Slovenec pač voli slovensko stranko. Očitno ji to v zadnjih 20 letih ni uspelo v zadostni meri. Le del koroških Slovencev ji je sledil. Toda ob tem je prišlo do hudih konfliktov, ker je EL morala iz strankarskih razlogov kritizirati vse tiste, ki so pač iz socialnih, gospodarskih, ideoloških in ne nazadnje iz razlogov osebne kariere podpirali druge stranke. In že smo pri ideologizaciji narodne skupnosti. Narodno pripadništvo oz. narodno izdajstvo sta postala po strankarski logiki ideološki ločnici znotraj narodne skupnosti. Z vsemi negativnimi posledicami!

Toda, če bi imele druge stranke poslušati za težnje narodne skupnosti, EL sploh ne bi kandidirala.

To je seveda res. Vprašanje je le, ali smo nasproti manjšini nenaklonjeni politiki postavili pravilno politiko?

Dejstvo je, da je nemški nacionalizem na Koroškem gradil svojo politiko na jasno začrtani etnični meji. Tukaj Slovenci, tam Nemci. Na tej ločnici je uveljavil svojo politiko v vseh strankah. Koroški Slovenci pa smo tej politiki »ustregli« tako,

da smo tudi gradili jasno začrtano etnično mejo in s tem zaprli vrata vsem tistim, ki sicer obvladajo slovenščino, iz prej navedenih razlogov pa podpirajo druge stranke in se zaradi tega distancirajo od politično obarvanih zahtev narodne skupnosti, ki jih je najbolj radikalno formulirala prav EL kot stranka, ki konkurira za glasove. Prek te usodne logike smo veliko število ljudi sami odpisali ali pa jih odrinjali.

Ali v vašo kritiko vštete tudi občinske liste?

Ne. Mislim, da je na občinskem nivoju nastop slovenskih list potreben. Tudi zanje pa velja, da morajo voditi premišljeno politiko. Upoštevati morajo dejstvo, da tudi na drugih listah kandidirajo ljudje, ki znajo slovensko, ali pa taki, ki se prizadevajo za konstruktivno sožitje, in vse te je treba pridobivati za konkretne projekte sožitja. Odklanjati pa je treba škandalizacijo politike iz strankarskopoličnih motivov. Tudi to se namreč ponekod dogaja.

Vrnimo se k odnosom med NSKS in ZSO, ki seveda niso najboljše. Vidite rešitve?

Mislim, da trenutna situacija nikomur ne koristi. Vrniti se moramo k tistim vrednotam, ki so nam skupne: ohranitev in razvoj slovenskega jezika in kulture. Politična in ideološka vprašanja, ki so seveda tudi prisotna in katera je treba sprejeti, pa prepustimo notranji organizacijski razpravi. To bi pomenilo, da bi NSKS svoj ideološki profil razvijal notranje-organizacijsko in prav tako tudi ZSO. Na tej osnovi bi lahko ponovno vzpostavili Koordinacijski odbor ali kaj podobnega, v katerem bi se dogovorili o vseh vprašanjih, ki se tičejo ohranitve slovenskega jezika in kulture. Vse to, kar nas je razdvajalo, namreč spopad ideologij in strankarskih politik, pa naj bi na nivoju koordinacijskega odbora pustili ob strani.

Ali ni to preveč idealistično?

Tako kot je v deželi obremenjeno sožitje, so obremenjeni tudi odnosi med ZSO in NSKS. Zato mislim, da je treba začeti z novo kvaliteto, ki bo vsaj v perspektivi ustvarila pogoje, v katerih bomo vsi lahko največ prispevali za ohranitev slovenskega jezika in kulture. Kot izhodiščna točka za normalizacijo medsebojnih odnosov bi lahko veljala sledeča misel: **V notranjih odnosih smo bili žrtve in storilci hkrati.** Na tej osnovi je treba graditi toleranco in medsebojno zaupanje. Želim, da bi leto 1995 prineslo kvaliteten premik v smer odprtih in tolerantnih odnosov med koroškimi Slovenci. Na tej osnovi bomo tudi lažje razvijali narodnostno enakopravnost in sožitje v deželi.

V tem smislu želim vsem koroškimi Slovencem in sodelovanom prijetne praznike in srečno novo leto.

**Hvala za pogovor!
Uredništvo**

Podeljene deželne kulturne nagrade

V ponedeljek, 19. decembra, je deželni kulturni referent dr. Michael Ausserwinkler podelil letošnje deželne kulturne nagrade. Dobitnike je imenoval osebe, ki so na braniku humanosti in kulturnosti proti pošastem nekulture in nasilja. Kot smo že poročali, je med letošnjimi nagrajenci tudi dr. Jože Marketz, vodja slovenskega dušnopastirskega urada in

radiški provizor. Marketz je pospeševalno nagrado za znanost dobil za svojo študijo o interkulturnem sožitju v krščanskem kontekstu kot prispevek k sožitju slovenske in nemške narodne skupnosti na Koroškem. Glavno deželno kulturno nagrado je dobil glasbenik prof. Konrad Ragossnig, akcionistični umetnik Viktor Rogy pa je dobil deželno priznanje.

CANKAR V ŠENTPRIMOŽU

Gledališki realizem »Kralj na Betajnovi«

Uprizoritev Cankarjevega Kralja na Betajnovi v Šentprimožu bi lahko imenovali tudi vse-slovenski projekt, saj je režiser Sergej Verč iz Trsta, igralca Minu Kjuder in Mitja Šipek iz Slovenije, prav tako pa tudi kostumografka Majda Kolenik in

množične podpore. Proti pragmatiku Kantorju ne uspe. Cankarjev čas za to še ni bil zrel. Zelo jasna pa je vloga civilne oblasti: sodnik Kantorjevega priznanja umora sploh noče slišati. Ne gre v njegov politični koncept. Francka je pokonč-

jak (Nina). Andreas Polcer je iz igre v igro bolj sproščen, Micka Hobel je bila prav imenitna Lužarica, preostali (Peter Kelih, Jože Perne, Mario Buchwald in Štefan Juwan) pa so polnili prizorišče in tako tudi delovali.

Srenja je svojemu »kralju« obljubila volilno podporo

Jezik je duša

Janko Messner

Kaj je zvišanje starosti upokojitve?

Kaj je »starost upokojitve«? Koliko je upokojitev stara? Je sploh lahko stara ali mlada? To je, kakor da bi kdo rekel, da je kako rojstvo staro ali mlado in kakor da bi kdo govoril o starosti rojstva in njegovi mladosti.

Komentator v SV 1. dec. t. l. je imel v mislih nemški pojem: Erhöhung des Pensionsalters. Ta »Pensionsalter« pa nikakor ni »starost upokojitve«, ampak starost za upokojitev ali zrelost za upokojitev, zahtevana leta za pokojnino, delovna doba za starostno upokojitev ipd.

Pa še to je treba vedeti: starost je starost, npr. starost jablane, starost hiše, starost rokopisa Ta starost se ne da ne zvišati ne znižati. Govor je lahko o velikih starosti (ne visoki!), kakor govorimo o velikih kazni (ne visoki!), o velikem krvnem pristisku (ne visokem), o velikih stroških (ne visokih), o velikem (odličnem) spoštovanju (ne o visokem spoštovanju!). Pa o globokem ali širokem morju, ne pa o visokem, čeprav za plimo rečejo tudi visoko morje! Kakor tudi nemški »Hochofen« za pridobivanje železa in jekla Slovenci imenujemo plavž, ne »visoka peč«.

Ali vrnimo se h gornjemu vprašanju: namesto zvišanje starosti upokojitve bomo rekli: podaljšanje delovne dobe za upokojitev, podaljšanje službene dobe, službenih let ipd.

Kaj pomeni: INFRASTRUKTURA ZA REGIONALNI CENTER? – V NT, 9. 12. t. l. se poročevalec veseli, da jo je »št. jakobska« fara uredila skupaj s Katoliško prosveto itn. Srhi po bralčevem životu! Le komu meče NT takšno rimsko abrakadabro v glavo, namesto da bi po pravici povedal, za kaj gre! Pa piše tam dalje: »gl. stran 8!« Grem gledat, pa vidim, da gre za KOMUNIKACIJSKI CENTER. Torej še ena uganka za bralstvo! Bog se vas usmili, napišite vendar namesto zadnjih dveh latinskih: S H A J A L I Š Č E, za one tri latinske rogovile pa si sami izmislite kaj slovensko-narodno-zavednega, vrag vas vzeli!

maskerka Gabriela Fleischman. Medsebojno oplajanje se je pokazalo kot produktivno in ustvarjalno, vsi sodelujoči so ga ocenili za zelo pozitivnega.

Sergej Verč je dokaj pogumno zasnoval režijo (za amaterski oder) zelo težkega »Kralja«, saj vemo, da se je ob njem spotalo že marsikatero gledališče. Dogajanje je postavil v skoraj brezčasen prostor, čeprav je Cankar bičal razmere na Slovenskem na prelomu devetnajstega in dvajsetega stoletja (1902). Toda s prehodom (povratkom) na strankarski sistem in z ozirom na ponovno veliko vlogo cerkve v Sloveniji je dogajanje spet blizu in lahko razumljivo v vsem slovenskem prostoru.

Na odru v Šentprimožu smo videli gledališki realizem. Ta se je potrjeval v igri, sceni, glasbi, v kostumih in maski, vsi ti elementi pa so se dopolnjevali v enovito dramsko, celo farsno uprizoritev, v kateri ni bilo mesta za improvizacijo igralcev, za kakršnekoli okraske ali dvomnosti. Kolikor jih je bilo, so samo motile celovitost vtisa – Cankar pač zahteva strogo disciplino.

Junak in antijunak-Kantor in Maks – to pravzaprav nista. Kantor je kljub svoji trdoti, neusmiljenosti in celo morilstvu tudi nekako pošten, saj ne skriva svojih teženj, svoje oblastiželjnosti, pohlepnosti po imetju. Z župnikom si razdelita oblast: prvi si prisvoji telesa, drugi duše in skleneta kupčijo (farovž – podpora pri volitvah) Maks kot Kantorjev nasprotnik je dramaturško medla figura. Njegova upornost izvira iz nekakšnega idealističnega liberalizma, nima pa materialne in

na, strastno ljubeča, a ker je »privezana« na očeta, kljub odločitvi, da ga zapusti, tega ne zmore. V bistvu je najbolj tragična oseba celotnega dogajanja. Hana, Kantorjeva žena, še občuti krivice, a je prešibka, Lužarica ostane v svoji revščini ponosna. Vsi ostali na prizorišču so črvi, ki se zvijajo pred kraljem, mu kimajo, se mu prilizujejo, a ga bistvu sovražijo. Strunarji, ne hrbteničarji!

Igra je polna psihološke interakcije, pri tem pa je pravi vzor Minu Kjudrova, igralka

Walter Juwan je vlogo Kantorja dobro razumel in jo tako tudi igral. Ves čas je bil polno koncentriran, suvereno pa je obvladal tudi precej besedila. Samo Hudl se je zelo trudil, toda nedorečenost vloge mu ni dopustila večje in boljše igre. Vsem igralcem pa gre priznanje za lep jezik, poznalo se jim je tudi lektorstvo Minu Kjudrova.

Glasba, scena in luč so bile usklanjene, pravšnje, s čistimi linijami, poleg tega pa še zelo eksaktno izvedene. Domača

Najbolje je, da gre v kloster, sta odločila oblastnika

mariborske Drame, v vlogi Francke. Mitja Šipek prepričljivo igra povoženega Krnca, njegov višek pa je zaključni groteskni smeh ob enoglasni podpori Kantorju, morilcu njegovega sina. Miha Kap je bil v vlogi župnika nekoliko ukapljen v enako vlogo v »Hlapcih«, kljub temu pa značajsko prepričljiv. Franc Polzer je zaigral ravno prav pokvarjenega sodnika, njegova »žena« Rozina Jop pa se je premalo »držala« gosposko. Mirko Ogris je ustvaril naivno-sentimentalno vlogo Bernota po svoji meri, kar primerni (dobri) sta bili tudi Justa Sadnikar (Kantorjeva žena) in Vera Sad-

ustvarjalca Hanzi Kežar in Kristijan Sadnikar ter gost Zoran Najdenov so svoje delo opravili izvrstno! Kostumi so bili primerni prehodu iz tedanjega v sedanji čas in so v dobri meri podpirali karakter igralcev, k njemu pa je sodila tudi ustrezna maska.

Ogled Kralja na Betajnovi priporočam tudi tistim, ki doslej še niso utegnili. Pravzaprav bi si ga moral ogledati vsak razgledan Slovenec. Na šentprimškem odru bo na sporedu še na Štefanovo, 26. dec. popoldne in zvečer.

Jože Rovšek

Brez prestanka nam zvoní ...

Že leta minevajo odkar spremeljamo nedoumljivo prelivanje krvi v bivši Jugoslaviji, kjer je nekoč zaukazano »bratstvo in edinstvo« utvarjalo nekaj, kar ni prevzelo ne miselnosti ljudstva in ne src posameznikov. Kjer še ni preživela krvna osveta, je sožitje pač morala vzdrževati le politična sila. »Komu zvoní ...« je izbral Hemingway v svojem romanu o španski državljanski vojski za temeljno misel za epitaf vsem žrtvam. Komu je zvonilo, komu pozvanja in zvoní neprestano naprej od tistih časov, ne da bi kdo mogel ali resno hotel zaustaviti ubijanje, klanje in mučenje nedolžnih in pri kolektivni blaznosti neudeležnih? Mnogo je načinov, od ubijanja z orožjem, drugim orodjem, pisemskimi bombami in grozljivimi pismi. Zvoní, zvoní, neprestano zvoní, in nihče ne more zavezati tega zvona.

Sedemdeset let že poslušam to zvonjenje v različnih oblikah in zvokih, ki prihajajo z vseh vetrov.

Ko je pred več kot petdesetimi leti zazvonil mrtvaški zvon koroškemu Slovincem, se je dvignil iz obupa porojen odpor proti totalitarni sili. Mnogo najboljših je klonilo, bilo pomorjenih po širni Evropi - na fronti, v taboriščih, v tovarnah, v gozdovih in kaznilnicah. Vsem tem je namenjen spomin na dogodek, ko je zazvonilo, bolje rečeno zagrmelo, mnogim našim rojakom v zadnji strah.

V kaznilnici Stein ob Donavi spomladi leta 1945: Blizu dva tisoč kaznjencev skoraj vseh evropskih in tudi drugih narodov je vročično napenjalo ušesa, da bi ujeli vsak šum, ki je prihajal čez obzidje in skozi okna. Podnevi nedoločno šumenje, ponoči zastrašujoče grmenje, kakor da prihaja iz zemeljske globine v neenakih valovih, zdaj rahlih, zdaj silnejših, podobnih daljnjam potrešom. Jasno je bilo, da padajo bombe ali pa se bliža vzhodna fronta.

V ta nedoločljivi hrušč so neke noči siknili žarki svetlobnih raket, spremljani z uglasujočim bučanjem bombnikov, krožečih nad kaznilnico. V trenutku je vrglo vse kaznjence s pogradov. Vse je onemelo v strahu, da vsak trenutek treščí bomba na poslopja. V ta trenutek onemele groze, ki ga je presekalo le zavijanje siren, se je vpletlo tuljenje, žvižganje in rjojenje bombnikov in odvrženih bomb, ki so udarjale v bližini s tako silo, da se je majala vsa hiša. Z zamreženih oken se je usipalo steklo. Zaporniki so spoznali, da je bombni napad namenjen samo nekaj sto metrov oddaljeni donavski luki. V tistem trenutku se je povsod z oken slišalo nepopisno kričanje zapornikov. V neštetih jeziki so pozivali zaveznike, naj še naprej rušijo, naj vse uničijo, kakor da bi piloti to mogli slišati. Nihče ni pomislil na to, da bi ob tem lahko priletela bomba tudi na kaznilnico. Bombni napad je takrat do tal porušil donavsko

luko v Steinu in potopil vse dosegljive ladje. Zaporniki takrat pač niso mogli vedeti, da ta grom in razdejanje posredno zadeva tudi njih.

Bombniki so hrumeli vse pogosteje, črn dim se je valil iz smeri uničenih rafinerij v Moosbierbaumu. V smeri proti Dunaju je hrumela fronta, ni pa bilo slišati, da bi se bližala kaznilnica. Še je bil čas, da ravnateljstvo izpolni Himmlerjevo povelje, da je treba izprazniti vsa taborišča in kaznilnice in zapornike prepeljati v osrednjo Nemčijo. O načinu izvedbe tega povelja pa je med vodstvom kaznilnice Stein nastalo nesoglasje. Ravnatelj Kodrè in njegov namestnik Lang ter komandant straže so predlagali, da bi kaznjence izpustili na svobodo, da si vsak izbere pot proti domu. Za ravnateljstvo kakor tudi za zapornike na prvi pogled najlepša rešitev; za prvo, ker bi se tako odrešilo vsake nadaljnje odgovornosti, za zapornike željena svoboda, brez misli na morebitne nevarnosti. Proti temu pa je bil prvi ravnateljjev namestnik in Himmlerjev poverjenec, komandant krajevnega Volksturma Baumgartner. Seja se je končala tako, da je ta vstal in odšel v Krems, da pokliče na pomoč SS in Volksturm.

Medtem pa so se stvari »osamosvojile«, kakor se lepo pravi, kadar iz kakršnegakoli vzroka nastane anarhija. Vsaka večja kaznilnica ima svoje interne delovne organizacije, v katerih so zaporniki zaposleni po svojih kvalifikacijah ali potrebnih delovnih silah. Tako postanejo bistré glave v svojem dostopnem krogu pravi mojstri prisluskovanja, opazovanja, kombiniranja in informiranja z Morzejevimi znaki, skozi zidovje ali ustno skozi ogrevalne in sanitarne naprave, in še marsikaterih drugih iznajdb. Ker je bilo nekaterim celo mogoče poslušati londonski radio BBC, ni bilo čudno, da smo bili o

marsičem boljše informirani kakor civilisti na svobodi.

Ko sem bil premeščen iz Bernaua na Bavarskem v Stein, sem najprej prebil več tednov v samici, nakar so me poklicali na delo v sprejemno pisarno kot tolmača in pisarja. Vedel sem, da je v kaznilnico davno pred menoj prišlo več Freisslerjevih žrtev iz Celovca, vendar zaradi povelja, da je treba take zapirati oddvojeno, nisem mogel dobiti zveze z njimi in tudi nisem zvedel vseh imen. Poznejši prišleki pa so šli vsi tako rekoč »skozi moje roke« bodisi kot tolmača, bodisi kot zapisovalca generalij. Vendar takrat naši niso več prihajali v to kaznilnico. Največ je bilo novincev iz Italije, takih, ki so se po kapitulaciji branili služiti Hitlerju. S tistimi, ki so prihajali v času, ko sem delal v sprejemni pisarni, sem imel tudi pozneje dobre zveze. Med njimi je bil predvsem Slovenec iz Zagreba Alfred Kramberger, ki je bil dodeljen kuhinjski pisarni. Z njim sva skupaj doživljala in preživela vse prihodnje tedne. Notranja obveščevalna služba je bila dobro organizirana, »strokovnjakom« je bil vedno na voljo kak pokvarjen radijski sprejemnik, katerega popravilo je trajalo mnogo dalj kakor je bilo res potrebno.

Kakor rečeno, so se stvari »osamosvojile« potem, ko je Baumgartner zapustil direktijsko sejo. Vse je potekalo z nekakšno preciznostjo in vse je »nekdo« opravil. »Nekdo« je odprl arhive, »nekdo« je nosil zaporniške akte v kurilnico, ki je tisti čas še delovala. Prav tako je »nekdo« odprl skladišča oblek in tisoč nepoznanih rok jih je pričelo prazniti in nositi obleko na dvorišče in jo v dolgih vrstah polagati na tla. Ko so se te akcije začele, je ves zadihan prihital »faci«, hišni delavec, nosilec menaže in nočnih posod, k meni v pisarno in poročal, da bomo baje vsi izpuščeni, naj hitro grem v maga-

zin in oblečem svojo civilno obleko, kar se mi je posrečilo. Na dvorišču pa je nastala zmešnjava. Urnejši so izbrali boljše stvari, drugi pa so svoje iskali zaman. V tej zmedi sem srečal Rutarjevega očeta iz Žitare vasi, s katerim sva prebila precej skupnih dni v celovškem zaporu. Ker sem nekoliko poznal lego kaznilnice, sem mu svetoval, naj se, ko pride na cesto, obrne proti severu v smeri Križne gore, do vrha posajene z vinogradi. Menda se je hitro znašel, vendar ga je zunaj kaznilnice doletela smrt. Mene je ta čas zadržal Selan Ožbovt, ki je zaman iskal svoje čevlje. Navsveta, naj vzame, kar mu je prav in mu pride v roke, ni sprejel, ampak je vztrajal, da »hoče svoje črivelje met«. Gotovo ga je zadel kroglja, preden jih je našel. Ob prvih vratih iz dvorišča me ustavi ravnatelj Kodrè in me vpraša, kdo je vendar vse to ukazal. Na moj odgovor, da menda on, je ves zaprepasčen odgovoril, da o vsem tem nima pojma. Ob vratih je stal tudi nek kaznjencev s puško v roki, katero je menda dobil, kakor več drugih, od komandanta straže za vzdrževanje reda, če bi bilo to potrebno. Ko sva se s Krambergerjem našla in hitela proti zunanjim vratom, ki vodijo na cesto, zagledam ravnateljjevega namestnika Langa in poleg njega stražarja Pomeissla, ki je držal Langa za vrat in kričal: »Ti, svinja, si vsega kriv«. V tistem hipu zagledam pred vrati uniforme esesovskih častnikov. Brez pomisleka zgrabim tovariša za roko in ga obrnem nazaj proti dvorišču in glavnemu poslopju. Hitro nazaj v stavbo, to je edina rešitev, mi je šnilo. Tedaj se zadere surov glas: »Zurück Bande« in že so zaregljale strojnice v preplašeno množico. Kar je moglo, je drvelo nazaj, kamorkoli, med njimi celo stražno osebje. Tudi uniforma ga ni rešila. Vse, kar se je premikalo po dvorišču, je bilo pokošeno. Nek višji straž-

mojster v uniformi se je skušal rešiti v garažo, pa mu to ni nič pomagalo. Midva sva zavestno tekla proti vratom v hišo in sva jih tudi dosegla, čeprav že čez številne mrliče in ranjence. Pod prvim oknom pa naju je obsula ploha zdrobljenega stekla. Ročna granata je eksplodirala točno pod oknom in med kaznjenci. V poslopju se je najin beg nadaljeval, kakor da so se noge osamosvojile in so naju nesle čim višje in čim dlje od grozljivega dogajanja. Vse višje do drugega balkona zahodnega trakta, kjer obenem zagledam ob balustradi slonečega moškega, ob njem krvne madeže na tleh, spodaj pa vojaka SS, ki je meril proti moškemu z brzostrelko in kričal, naj takoj izgin v celico, sicer bo streljal. V hipu prepoznam Uznikovega očeta, Olipa, iz Sel, ga brž zgrabim za rame in ga potisnem skozi vrata v bližnjo celico, da se je zgrbil na tla. Menda sem mu za kratek čas mogel rešiti življenje, smrt pa ga je vendar pričakala v tej hiši.

V strahu sva ždela v celici z oknom proti severnemu dvorišču, ko se od tam zaslišijo strumni koraki večjega števila vojaških čevljev. Alfred me je dvignil k oknu. Kot pošastna prikazen se mi je zdelo, kar sem videl. Skupina vojakov in več oficirjev se je postavila v vrsto, pred njimi ob zid pa ravnatelj, njegov prvi namestnik Lang in komandant straže. Kratka obtožnica, namreč, da so zakrivali upor kaznjencev. »Zločin«, ki ga niso storili. Pa tudi za tisto, kar se je res zgodilo, niso bili odgovorni, ker so jih »osamosvojene« stvari enostavno pregazile. Kratko povelje, rezki poki, tri trupla v pesku. Pravici je zadoščeno. Višji sekretar Vetter je povedal, da je padlo blizu šeststo kaznjencev, dunajsko sodišče pa je ugotovilo število okrog štiristo. Razlika je morda v tem, da je bilo mnogo aktov uničenih in ni bilo mogoče točno ugotoviti vseh mrtvih.

Transport v Nemčijo je bil pod vodstvom novega ravnatelja Baumgartnerja po nekaj dneh kljub temu opravljen. Še prej smo morali trije pisarji, Kramberger, jaz in neki fant iz Linza, izpolniti sezname vseh, ki so ostali živi. To delo je trajalo tako dolgo, da se je že vsa posadka vkrcala na transportno ladjo. Višji sekretar Vetter, ki je ostal v kaznilnici, se nama je zahvalil za pridno in »kolegialno« delo in nama dovolil, da greva prosto svojo pot »domov«. Za popotnico nama je dal še košček kruha in nekaj dobrih nasvetov. Prav njega pa so menda - po nepotrjenih vesteh - Rusi obesili.

Midva pa sva vzela svobodno pot pod noge proti zahodu, dokler nama ni znova zazvonilo. Padla sva v zasedo skupine esesovcev, ki so za fronto lovili ubežnike. Najina pot proti »domu« se je zaenkrat končala v kleti za krompir gostilne Lechner v Aggsbach-Klauseju.

S predsednikom v Izraelu

Od 13. do 15. novembra t. l. je bil dr. Thomas Klestil na obisku v sveti deželi, Izraelu. To ni kaj novega za tiste, ki vsak dan spremljajo poročila, le malokdo pa ve, da je predsednika na njegovi »zgodovinski« potji v Izrael spremljalo 13 mladostnikov iz vse Avstrije. Vprašali se boste, zakaj jih je vzela s seboj. Meseca julija je bila na Dunaju mladinska mirovna konferenca za Bližnji vzhod, katere sem se skupaj z Marijano Železnikar udeležil tudi jaz. O tej konferenci sem pred meseci že poročal v Slovenskem vestniku, tako da vestnim bralcem ne bo težko vedeti, o čem pišem. O tej konferenci, ki je bila zelo uspešna, je bilo obveščeno avstrijsko zunanje ministrstvo, to pa je avstrijske udeležence nagradilo s potovanjem v Izrael. Veselje med mojimi prijatelji je bilo nepopisno, saj smo si obetali spet videti izraelske in palestinske prijatelje, s katerimi smo ostali v stiku, vendar si nihče niti v sanjah ni mogel predstavljati, da se bo to zgodilo tako hitro.

V nedeljo, 13. novembra, zgodaj zjutraj smo se odpravili na letališče Wien-Schwechat, kjer so nas v V. I. P. Lounge sprejeli razni politiki in novinarji. Vsi smo bili nekoliko nervozni, kajti kdo je kot mladostnik že kdaj osebno govoril z g. Klestilom, dr. Scholtnom, dr. Mockom itd. Le malokdo. Toda kar hitro smo se na to navadili in se že veselili poleta z letalom družbe AUA v Izrael. Polet je trajal tri in pol ure, med poletom pa so se začeli prvi »intervjuji« s politiki. Bilo je kakor na trgu. Vsak je govoril z vsakim in stvarde se so imele probleme s serviranjem hrane. Ob pol enih smo prispeli na letališče Ben Gurion v Tel Avivu, kjer so nas – bolje rečeno, našega predsednika – že pričakovali. Sprejem je bil zelo slovesen. Sedem limuzin je bilo pripravljeno za prominenco, za nas pa avtobus, v katerem smo se počutili kot normalni zemljani. V konvoju smo se potem peljali naravnost v Jeruzalem, v naše prenočišče. Vso pot nas je spremljala policija. Ceste, tudi avtoceste, so zaradi nas zaprli, da se ja ne bi kaj zgodilo. Počutili smo se kot da bi bili res pomembni. Obkroženi s policijo in vojsko, kar je bilo za nas nekaj prav posebnega, za Izraelce pa ni nič novega. S tem živijo iz dneva v dan. Ko smo prispeli do našega bivališča, so nas tam že čakali naši izraelski prijatelji z baloni, avstrijsko in izraelsko zastavo ter s transparentom WELCOME. Ponovno svidenje je bilo enkratno. Toda veliko časa za razgovore nismo imeli, že smo se morali odpraviti na goro Herzl, kjer je naš predsednik položil venec in nato smo šli skupno v Yard-Vaskem k spo-

meniku holokavsta. Posebnost tega Yard-Vaskem je, da je vse naokrog zasajenih veliko dreves. Ob vsakem pa je majhna tablica, na kateri piše neko ime. To so imena tistih, ki so pomagali Židom v 2. svetovni vojni in so jih skrili pred nacisti. Vsako drevo pa ima sadež, ki pove, da v njem naprej živi duša tistega, ki je pomagal Židom. Potem smo šli v otroški memoriral, ki je bil zgrajen v spomin židovskim otrokom, ki so jih pobili nacisti. Le-teh pa je bilo kar poldrugi milijon. Nenehno slišiš imena teh otrok, njihovo starost in kraj, kjer so jih pobili. Če v tem prostoru ostaneš dalj časa, ti začenja zmanjkovati sape, kajti misli ob vsem tem te prevzamejo tako globoko, da se razjočeš. Težko je pisati o tem, tisti, ki tega sam ni doživel, bo vse to najbrž le težko razumel.

Sledila je večerja z našimi izraelskimi prijatelji, katerim smo podarili fotoalbum in videokaseto o naših skupnih dneh na Dunaju. Vsi smo bili srečni in prijetno vzdušje se je nadaljevalo še dolgo v noč, dokler se nismo zavedli, da moramo prihodnji dan zgodaj vstati. Na programu je bilo potovanje na jug Izraela, v Cesarijo, Haifo,

Akko in obisk v nekem kibucu. Ob pol osmih zjutraj smo bili že na poti. Prepričani smo bili, da bomo ta dan videli veliko novega, razburljivega. V Haifi so se vsa naša pričakovanja razblinila, povsod je smrdelo po nafti, mesto pa je najbolj zamazan del Izraela. Industrija ima prednost pred varstvom okolja. Obisk v kibucu je bil najbolj zanimiv. Prvič smo videli, kako živi približno 600 ljudi skupaj na enem prostoru (neke vrste komuna) in se preživlja s poljedelstvom in s svojim delom. Vsak prejme določeno vsoto denarja, s katero lahko sam razpolaga, vse drugo pa dobi v kibucu, ki je organiziran kot neke vrste država. Naš vodič nam je povedal, da moraš tam živeti vsaj eno leto, da razumeš celoten sistem. V kibuc se lahko vsakdo vključi na prostovoljni bazi, vendar mora imeti smisel za življenje v komuni.

Zvečer smo bili povabljeni na sprejem našega predsednika v hotel Kling David v Jeruzalemu, kjer se je srečala vsa prominenca, med njo pa tudi mi, zaradi česar smo se počutili posebno počaščene. Jed je bila izvrstna, pijača seveda tudi, najbolj pa nam je bil všeč hotel –

Mladi se hitro sporazumejo

neverjetno lep, prekrasen je. Škoda, da nismo v njem prenočevali. Toda mladina mora pač ostati na svojem nivoju. Tudi ta noč se je za nas končala šele zgodaj zjutraj, zvale so nas namreč jeruzalemske diskoteke in lokali. Reči moram, da ni veliko razlike med izraelsko in našo mladino, razen da tam skoraj vsi nosijo orožje, in to težko! To je kar samoumevno, sicer se ne počutijo varne.

V torek zjutraj smo obiskali stari del Jeruzalema, najprej smo šli v Orient House, kjer je sedež Palestincev, kamor pa nas izraelski prijatelji niso spremljali, rekli so, da je zanje prenevarno. Jaz osebno sem se počutil varnega, morda so z »varnostjo« mislili kaj drugega. Kdo ve? Navrh smo šli še v avstrijski Hospiz, kjer smo se srečali z novim predsednikom, v mošejo Al-Azra, v islamski muzej in v cerkev, kjer je bil Jezus križan na gori Golgota, kar je bilo več kot zanimivo. Utrujenost se nas je začela lotevati, a do počitka nismo prišli. Tudi za nakupovanje nismo imeli na voljo niti minute.

Odpravili smo se v kneset, izraelski parlament, ki je utrjen

kot bunker. V njem ni dovoljeno fotografirati, počutiš se kot v ječi. Varnost je najbolj pomembna stvar v Izraelu, to smo lahko ugotovili že na začetku našega potovanja. V knesetu je naš predsednik imel govor, kar je čast le redkih tujih politikov. Vsi so bili nad tem govorom navdušeni, v časopisih pa so poročali nekoliko drugače.

Čas je prišel, ko smo se od naših izraelskih prijateljev morali posloviti. Nekateri so jokali, drugi spet so se veselili, ker dobro vedo, da se bomo spet srečali in skupaj praznovali. Žal pa nobeden ne ve, kdaj, a vsi upamo, prav kmalu.

Zvečer smo se odpravili na letališče, a v mislih smo bili še z našimi prijatelji. Nekateri izmed njih so že pri vojski – fantje za tri leta, dekleta pa za dve. Tedaj sem se zamislil, ali ne bi bilo bolje, če bi pustili to streljanje in sovraštvo in sedli k skupni mizi in končno sklenili mir. Biti v vojski tako dolgo ni lepo, ta leta so izgubljena, kar so priznali tudi Izraelci, toda, dokler ne bo miru, bo ostalo vse tako kot doslej!

Christof Cesnovar

Pred Orient House, sedežem Palestincev v Jeruzalemu

Avtor prispevka

Na Koroškem imamo tri založbe, ki opravljajo tako za narodno skupnost kot tudi za celotno slovensko kulturo skorajda nepoplačljivo delo, da s svojimi knjižnimi izdajami posredujejo med kulturami in vnašajo slovenski kulturni prispevek – namreč literarni – v svetovno kulturo preko meja slovenskega kulturnega prostora. To so Mohorjeva založba, Založba Wieser in Založba Drava.

Med njimi se mi zdi Založba Drava tista, ki deluje najbolj na tihem, ki nima za seboj prav nobenega bobnarja. In vendar je tudi Založba Drava založba, kulturnih interferenc, založba ki gradi mostove med jeziki in kulturami, založba, ki po eni strani izpolnjuje svoje prvotno poslanstvo, namreč izdajanje izvorne slovenske literature, dodatno pa še druge, prav tako poslanstvene naloge, katere si

je zastavila sama, v katere in s katerimi je zrasla. Naloge, ki slonijo edinstveno le na volji, iniciativni delavnosti in strokovnem znanju vodje založbe dr. Helge Mračnikarjeve. Od teh samoraščih nalog bi omenila le izbor, in sicer izdajo pesniške zbirke gradiščansko-hrvaškega rojaka Andija Novosela Pohota. Pjesme. (Založba Drava 1994). Ta zbirka v gradiščansko-hrvaškem jeziku je lep primer solidarnosti in vzajemnosti med dvema slovanskima manjšinama v Avstriji. Kot izredno važen medkulturni prispevek bi omenila tudi prevode v slovenščino, kot most v sosednjo Slovenijo: Drava ima na programu med drugim kar štiri Handkejeve knjige v slovenščini – prevedel jih je Borut Trekman. Prav tako so pomembni tudi prevodi iz slovenske literature v nemščino. Skrajni čas je, da v bodočni

skupni Evropi začenjajo tudi tako imenovani veliki narodi spoznavati svoje manjševilčne sosede, da jih kulturno vzamejo na znanje in da s tem bogatijo svojo kulturo.

In last but not least bi še omenila obsežen program Založbe Drava pod naslovom Dissertacije in razprave / Dissertationen und Abhandlungen. Prav ta del programa založbe je najbolj presenetljiv, saj ne zahteva samo ogromno idealizma in poslanstvene zavesti, pač pa tudi prefinjen čut in strokovno usposobljenost. V tej vrsti Založba Drava izdaja družbenopolitično relevantne razprave na križišču jezikov in kultur. S tem je posegla na področje temeljnih raziskav, ki so potrebne za sožitje narodov v bodoči skupni Evropi. Pravzaprav je založba s tem postala predjedec obravnavanja kulturnih interferenc in socioloških vpra-

šanj nastajajoče skupne Evrope. Naslovi kot na primer »Mehrsprachigkeit in Europa«, »Modelle für den Umgang mit Sprachen und Kulturen«, »Mit Sprachen leben«, »Praxis der Mehrsprachigkeit«, »Das neue Europa wächst von unten«, »Sprache in der Politik – Politik in der Sprache« ali »Interkulturelle Erziehung und Menschenrechte«, da jih omenim le nekaj, potrjujejo znanstveno sociološki angažma Založbe Drava.

Če pa si ogledam imena avtorjev, pa med njimi ne najdem le kolegic in kolegov z univerze v Celovcu, temveč tudi imena iz območja dunajske univerze; tako npr. znano jezikoslovko, ordinario dunajske univerze prof. dr. Ruth Wodak, docenta na dunajski slavistiki dr. Gera Fischerja, znanega jezikoslovca in profesorja dr. Wolfganga Dresslerja, ali dr.

Floriana Menza, dr. Johanno Lalouschek – in seveda tudi avtorje treh knjig, katere so bile predstavljene na letošnjem avstrijskem knjižnem sejmu, avtorje, absolvente oziroma študente dunajske univerze. S tem pa postane Založba Drava neke vrste mecen naše univerze – kajti vsi dobro vemo, kako težko je najti založnika za znanstvene tekste, predvsem iz področja humanističnih ved. Prav zato se ob tem vodji založbe Drava dr. Helgi Mračnikar iskreno zahvaljujem ter ji želim povedati, da vemo za njen osebni angažma in ga znamo ceniti. Ob imenih treh mladih avtorjev – dr. mag. Elizabeta Jenko, mag. Andrej Leben in Erwin Köstler – pa moram dodati, da sta dve deli diplomski nalogi, ki sta bili aprobirani na dunajski univerzi, prevod Cankarja pa je opravljen nadarjen prevajalec iz vrst slušateljev predavanj in vaj iz slovenske literature na dunajski slavistiki. Ne morem zatajiti čustva ponosa in ganjenosti, kajti vsi trije so absolventi študijske smeri »Slowenisch«, in so bili tudi moji študenti.

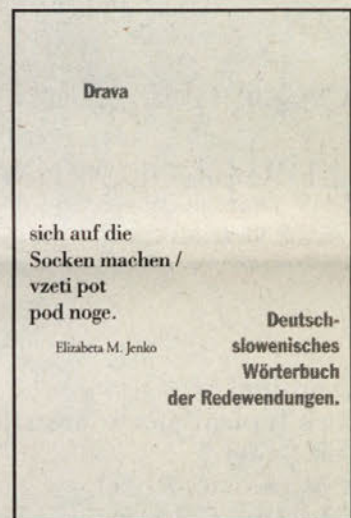
Mecenstvo Založbe DRAVA

OB PREDSTAVITVI TREH KNJIG NA AVSTRIJSKEM KNJIŽNEM SEJMU

»Alma mater Rudolphina« in Slovenci

Ker pa je Založba Drava vzpostavila tako plodne stike z dunajsko univerzo »Alma mater Rudolphina«, bom poskusila prav na kratko pokazati, kaj je v zgodovini univerza pomenila za Slovence in kakšen je njihov prispevek univerzi.

Že kmalu po ustanovitvi v letu 1365 (ustanovno listino so podpisali vojvoda Rudolph IV. ter njegova brata Albrecht III. in Leopold II. 12. marca 1365. Papež Urban V. je sicer privolil v ustanovitev, vendar brez teološke fakultete; s tem, da je vsakokratno proš pri Sv. Štefanu moral postati kancler univerze, je cerkev imela svoj del kontrole) se je razvila živahna vzajemnost med slovenskimi deželami (Koroška, Kranjska, Štajerska), Slovenci in dunajsko univerzo. Že v prvih letih od 1365 do 1450 je ostalo 6 absolventov iz slovenskih krajev za magistre na Dunaju, eden (Nicolaus de Gretz in Stiria inferior) je dosegel celo mesto rektorja. V stoletju od 1450 do 1550 bi lahko govorili o navalu študentov iz slovenskih dežel (ugotovljeno 193 baccalaureatov in 42 licenciatov, od zadnjih jih je 26 delovalo kot magistri, nekateri so postali univerzitetni profesorji). Od profesorjev pa jih je 10 večkratno doseglo funkcijo dekana artistske fakultete, eden je bil štirikrat dekan medicinske fakultete, dva pa po večkrat dekana teološke fakultete, 5 profesorjev iz slovenskih dežel najdemo kot rektorje univerze. Razen tega so bili med Slovenci en superintendent in dva kanclerja univerze. S tem pa se je stoletje slovečega dunajskega humanizma prenašalo tudi na Slovensko. Naj omenimo, da je slovenski reformator in osno-

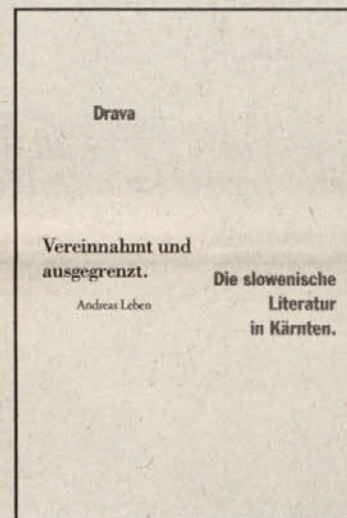
valec slovenskega knjižnega jezika Primož Trubar eno leto študiral na dunajski univerzi, da je Adam Bohorič, avtor prve slovenske slovnice na tej univerzi leta 1547 dosegel baccalaureat artistske fakultete. V krog slavni dunajskih humanistov pa spadajo tudi Briccius Preprost di Cilia (v 1. pol. 15. stol. rojen v Celju), večkratni dekan artistske fakultete, teološke fakultete in trikrat rektor magnificus univerze. Nadalje slovi Bernhard Perger, ki je bil od leta 1478 najprej dekan artistske fakultete in potem še rektor univerze. Nemški humanist Konrad de Celtis ga je iz osebnega nasprotovanja označil za »perfide Slave« ter tako dokazal, da je bil Slovenec. Med dunajskimi humanisti najdemo še škofa Jurija Sladkonjijo, Paulusa von Obersteina iz Radovljice (prošt pri Sv. Štefanu). Njega je cesar zadolžil za sestavo slovenskega slovarja.

V času protireformacije je dotok študentov iz slovenskih dežel na dunajsko univerzo nekoliko pojemljal, v času razsvetljenstva pa spet porasel. Iz tega časa so znani nekateri Slovenci kot npr. predstojnik stolice za nemški jezik in retoriko, botanik, fizik, polihistor in filolog Janez Žiga Popovič

(1705–1774), utemeljitelj nemškega knjižnega jezika na osnovi južnonemških narečij ter knjige »Die Untersuchungen vom Meere«. Predlagal je tudi slovenski pravopis na osnovi, za vsak fonem po en grafem (I zvok = 1 črka). V Prešernovem času je na dunajski univerzi deloval Jernej Kopitar, imenovan »monstrum scientiarum«. S svojo »Grammatik der slavischen Sprache in Kärnten, Krain und Steiermark« je bil med začetniki znanstvene slavistike. Bil je tudi mentor Vuka Štefanovića Karadžića, največjega srbskega filologa in ustanovitelja modernega srbskega knjižnega jezika. Kot kustos dvorne knjižnice je vanjo sprejel nadarjenega jezikoslovca Frana Miklošiča (1813–1891). Ta je napisal prvo primerjalno slovnico slovanskih jezikov in jim s tem dal znanstveno osnovo. Leta 1848 je napisal manifest o Zedinjeni Sloveniji, ki je prvič formuliral politično potrebo po združitvi vseh Slovencev v skupno administrativno enoto.

Ne smemo pa pozabiti tudi našega koroškega rojaka, univerzitetnega profesorja fizike Jožefa Stefana iz Žrelca. V drugi polovici 19. stoletja je kar vsa

slovenska študirajoča mladina in bodoča slovenska inteligenca romala na Dunaj. Mnogi so prav na Dunaju začeli znanstveno kariero ali pa se oblikovali kot umetniki in se vračali domov z novimi impulzi.

Eden izmed njih je bil Ivan Cankar (1876–1918). Z enoletno prekinitvijo (zaradi smrti matere jeseni 1897) je na Dunaju živel od l. 1896 do 1909. Ker je prišel iz tesnih socialnih razmer, iz malomeščanskega mesteca Ljubljana, se mu je Dunaj na prvi pogled zdel veličasten, njegova lepota, veličina sta ga pretresli (v pismu bratu Karlu 4. 9. 1896 ga je opisal z vsem navdušjem). Takoj se je pognal v kulturno življenje, obiskoval gledališča, galerije, srečeval se s prijatelji iz domovine v dunajskih kavarnah, tam se je debatiralo, polemiziralo.

Vendar Cankarjeva kavarna ni bila v »mestu«, v prvem okraju, bila je v predmestju, na Gürtlu (Hernalser Gürtel), med proletariatom. In Cankar je bil v vseh svojih dunajskih letih, ki predstavljajo najplodnejše obdobje njegovega ustvarjanja, razprt v parabolo lakomnega vsrkavanja in učenja vseh kulturnih dimenzij in stilskih inovacij, ki jih je nudila umetnost,

literatura in kultura fin de siècle, in svojega fizičnega življenja v Ottakringu in Hernalsu, kjer se je vsakodnevno srečeval z bedo čeških in slovaških prišlekov, delavcev in brezposelnih in njihovih sestradanih otrok. In tako doživljamo prav v njegovih »dunajskih zgodbah« trpljenje in bedo mož, žensk in otrok iz teh predmestij, vendar v nasprotju s francoskim simbolizmom, vedno v antitezi h lepoti njihovega upanja in hrepenenja.

Povrnimo se h knjigam!

Z izborom Cankarjevih dunajskih črtic v knjigi »Vor dem Ziel« mislim, da je prevajalec Erwin Köstler dosegel kvaliteto, katera nudi bralcu prav tisto besedno umetnino, ki spaja zvočna, ritmična, vizualna in čutna zaznavanja, da bi mu odprla pot do višje resničnosti. Köstlerja je za to usposobila njegova velika jezikovna nadarjenost, povezana s teoretičnim znanjem o funkciji in rabi stilskih sredstev.

Elizabeta M. Jenko je s svojim slovarjem »Deutsch-slowenisches Wörterbuch der Redewendungen« postavila mejnik na poti k že zdavnaj več kot potrebni frazeološki leksikografiji. Delo je še bolj pomembno, ker v slovenski leksikografiji še nimamo nič podobnega.

S knjigo Andreja Lebna pa smo končno dobili zgodovino koroške literature, katera se ne meni za predsodke ali ideologije. Tudi on izhaja zgolj iz teksta, iz besedne umetnine in dokazuje, da literature ne ustvarjajo ideologije ali politične okolnosti, da je v prvi vrsti stvar ustvarjalne sile človeka-umetnika, da torej tudi koroška literatura obstaja in nastaja kljub vsemu kot dokaz ustvarjalnosti.

Katja Sturm-Schnabl

Vesele božične praznike
in srečno novo leto

želita **Enotna lista
z občinskimi odborniki**

predsednik: Andrej Wakounig
tajnik: mag. Rudi Vouk
poslevodeči tajnik: Bernard Sadovnik

in Skupnost južnokoroških kmetov

zb. sv. Janko Zwitter
zb. sv. dipl. inž. Štefan Domej

Vsem naročnikom, delavcem in prijateljem prijetne božične
praznike ter uspešno novo leto želi

**bau
Th.Sabotnik**

PLESCHERKEN 59
9074 KEUTSCHACH / HODIŠE

Tel. 0 42 73 / 22 95
Fax 0 42 73 / 22 95-14

Blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto
želi v imenu vse šolske skupnosti

Dr. Reginald Vospernik

ravnatelj Zvezne gimnazije in Zvezne realne gimnazije za Slovence v Celovcu

TRAFIC

HADELSGESELLSCHAFT m. b. H.
Zunanjetrgovinska družba za motorje,
orodje za brizganje aluminjskih in plastičnih
izdelkov ter njihovih proizvodov

Radetzkystraße 10/2
9020 Klagenfurt/Celovec
Telefon 0 46 3/51 35 64
Fax 0 46 3/55 9 53

Vesel božič in srečno novo leto 1995

želijo

ravnateljstvo, profesorski zbor in dijaki
Dvojezične zvezne trgovske akademije
v Celovcu

Vesele božične praznike
in uspešno novo leto

Slovenska prosvetna zveza

in včlanjena društva

želijo vesele božične
praznike in srečno
novo leto 1995

Godba na pihala, Šmihel
Društvo slovenskih pisateljev v Avstriji
Gledališče ob Dravi
KD Peter Markovič, Rožek
KD Pri Joklnu, Celovec
MoPZ Kralj Matjaž, Libuče
MePZ Podjuna, Pliberk
Plesna šola Gregej Krištof
SPD Bilka, Bilčovs
SPD Bisernica, Celovec
SPD Borovlje
SPD Danica, Šentprimož
Slovensko pevsko društvo Danica, Šentprimož
SPD Dobrač, Brnca
SPD Drabosnjak, Kostanje
SPD Edinost, Pliberk
SPD Edinost, Škofiče
SPD Gorjanci, Kotmara vas
SPD Herman Velik, Sele
SPD Jepa-Baško jezero, Loče
SPD Malošče
SPD Peca, Šmihel
SPD Radiše
SPD Rož, Šentjakob
SPD Srce, Dobrla vas
SPD Svoboda, Loga vas
SPD Šentjanž
SPD Trta, Žitara vas
SPD Valentin Polanšek, Obirsko
SPD Vinko Poljanec, Škocijan
SPD Vrtača, Slovenji Plajberk
SPD Zarja, Železna Kapla
SPD Zila, Ziljska Bistrica
SPD Zvezda, Hodiše

GRADBENO PODJETJE

Bistrica v Rožu
☎ 0 42 28/22 26
Celovec, Wiegelegasse 20
☎ 0 46 3/22 7 70

HOCH-TIEFBAU-BAUSTOFFE

Franz Begusch Ges.m.b.H.

želi vsem naročnikom in poslovnim prijateljem
prijetne božične praznike ter uspešno novo leto

Dr. Franci Serajnik

odvetnik

Wiesbadener Straße 3, Celovec
tel. 0 46 3/51 63 30 • fax 51 43 24

Želim Vam vesele praznike in srečno novo leto

Vesel božič
in srečno novo leto
vsem gostom
in prijateljem naše hiše

HOTEL – RESTAVRACIJA

BREZNIK

PLIBERK/BLEIBURG

IZDELAVA KVALITETNIH
REZALK IN BRUSNIH PLOŠČ

Vesele božične praznike in
srečno novo leto
želi vsem odjemalcem in
znancem

Produktions- und Handelsges. m. b. H.
A-9143 St. Michael/Šmihel 47
Telefon 0 42 35/35 50

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi

ALPETOUR

Spedition-Transport-Ges. m. b. H.
Špedicijsko-transportna družba z o. j.
A-9150 Bleiburg/Pliberk

Vsem gostom in prijateljem želita vesele
božične praznike in srečno novo leto

družini
Wernig
Kupper

Camping ROŽ

KOČUHA

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi

KONUS

EXPORT – IMPORT
Konus trgovska dejavnost, Pliberk
Konus Handelsgesellschaft, Bleiburg

A-9150 Bleiburg, Völkermarkter Str. 11, tel. 0 42 35/36 50, fax 36 50-83

Vesele božične
praznike

1994

in srečno
novo leto

1995

CARIMPEX

EXPORT – IMPORT – TRANSIT DRUŽBA Z O. J., 9020 Klagenfurt/Celovec, Paulitschgasse 9, Tel. 0 46 3/54 0 91

Pohištvo po meri iz masivnega lesa

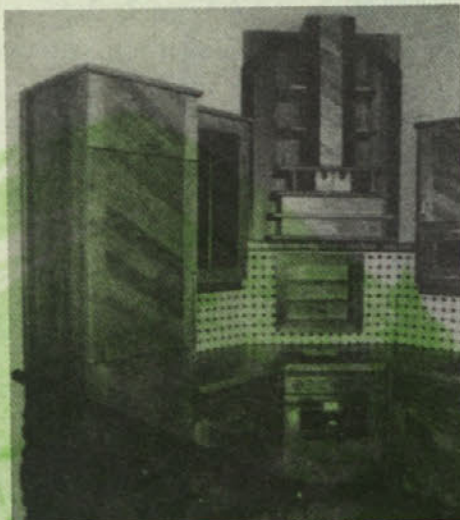
- SVETOVANJE
- NAČRTOVANJE
- IZPELJAVA

Specializirani smo v izdelavi
kakovostne opreme za:

- hotele – penzione
- restavracije – gostišča
- izgraditev objektov
- individualne stanovanjske prostore

DIREKтна PRODAJA POHIŠTVA V TOVARNI

Pri nas dobite za pohištvo celo leto posebno
neto-ceno oziroma blagajniški popust!

Priporočamo Vam tudi obisk v naši blagovnici
IPH-center v Ljubljani na Dunajski 22

še priporočamo ter želimo
vesele božične praznike
in srečno novo leto 1995

IPH HOLZINDUSTRIE MÖBELERZEUGUNG
GES.M.B.H. & CO. KG
A-9133 Sittersdorf 42
Telefon 0 42 37/25 25-0*
Fax 0 42 37/25 25-20

*Ihr persönlicher
Papierpartner*

**KP KLAGENFURTER
PAPIER**

A-9023 KLAGENFURT
Rosentaler Straße 179
Tel. (0463) 27 72-0

DRUŽINA

dr. Franc Wutti

Dollichgasse 5
9170 Borovlje

FOTO-EXPRESS

ab 1 Stunde

Farblabor 1 A Qualität
Expressentwicklung von Diafilmen
Schwarz-Weiss-Labor
Speziallaborleistungen

foto horst

KLAGENFURT, DOMGASSE 20
Tel: 0 46 3/57 3 03
PARTNER FÜR ALLE FOTOFRAGEN

QUICK-SERVICE

NEU

FUJI-Pictrostat 200
Bild vom Bild bis A4
Bild vom Dia bis A4
Overhead-Folien

AUTOMARKT

Ernst Igerc

Šmihel nad Pliberkom
Tel. 0 42 35/36 57
auto tel. 0 66 3/84 61 83

želi vsem znancem, odjemalcem
in prijateljem vesele božične
praznike in srečno novo leto

Vesele božične praznike in
srečno ter uspešno novo leto
želi vsem soborcem, članom
in prijateljem

**Zveza
koroških
partizanov
Celovec**

Vsem cenjenim odjemalcem,
gostom, znancem kakor tudi
vsem združnikom po južni Koroški
blagoslovljene praznike
in srečno novo leto

Mihej ANTONIČ

HOTEL »ROŽANSKI DOM«
Reka pri Šentjakobu v Rožu
Telefon 0 42 53/22 41

Prav pristočno ste vabljeni
na tradicionalno silvestrovanje z glasbo

Vesele božične praznike ter
veliko uspeha v novem letu

J u e n n a

DRUŽINA GREGORIČ

Čepiče pri Globasnici

Vsem cenjenim odjemalcem, znancem in prijateljem
želi blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto

Franc STERN

ESSO-ČRPALKA
ŽELEZNA KAPLA
Telefon 0 42 38/305

**Blagoslovljen Božič
in zadovoljno
leto 1995**

**NOREA
REPRO
DRUCK**
& Verlag

A-9020 KLAGENFURT
CELOVEC
LINSENGASSE 59
TEL. 0 463 / 55 2 65-0
FAX 0 463 / 550 595

Vesele božične praznike in srečno novo leto
 Frohe Weihnachten und ein glückliches neues Jahr

Mirko Einspieler

višji inšpektor / Oberinspektor

Vaš zaupnik v vseh vprašanih zavarovanja
 in financiranja / Ihr Berater in allen Versicherungs-
 und Finanzierungsangelegenheiten.

Vesele božične praznike in srečno novo leto
 želi vsem svojim članom, kupcem in prijateljem

ZADRUGA market

PLIBERK

s poslovalnicama v **ŠMIHELU**
 in **ŽVABEKU**

Vsem cenjenim odjemalcem, znancem in prijateljem
 želi vesele božične praznike in srečno novo leto

ADEG Ogris-Martič

Ludmannsdorf/Bilčovs, ☎ 0 42 28/22 51

Robert Hedenik

SPENGLEREI - KLEPARSTVO

9072 LUDMANNSDORF/BILČOVŠ
 WELLERSDORF/VELINJA VAS 36

Vesele praznike in srečno novo leto

Vesele božične praznike in srečno novo leto
 želi vsem odjemalcem in znancem

Blagoslovljene božične praznike
 in srečno novo leto želi

Brigita Županc

ŽENSKI MODNI SALON
 Železna Kapla 116
 Tel. 0 42 38/341

delamo po želji
 po meri
 po ugodni ceni

SPAR-trgovina in gostilna
 z dvorano za vsakovrstne prireditve
WAUTSCHE-SMREČNIK

ŠOŠTAR

Globasnica

☎ 0 42 30/211

SLOVENSKO
 PROSVETNO
 DRUŠTVO
BOROVlje

želi svojim članom in prijateljem
 vesele božične praznike ter
 srečno novo leto

GOSTILNA S TUJSKIMI SOBAMI

J. OGRIS

v Bilčovsu ☎ 0 42 28/22 49

Vsem cenjenim gostom in prijateljem
 vesele praznike in srečno novo leto

Unseren Kunden
 Dank für
 das Vertrauen und
 die besten Wünsche
 für ein schönes
 Weihnachtsfest
 und ein
 gutes neues Jahr

VW- und Audi-Fahrer haben's gut.

W. Zippusch

9162 Kirschentheur
 ☎ 0 42 27/37 29

Prijetne praznike in srečno novo leto vam želi

ZADRUGA market

ŽELEZNA KAPLA

s poslovalnicama **DOBRLA VAS**
GLOBASNICA

Vsem rednim in
 podpornim članom,
 vsem prijateljem in
 znancem želi vesele
 božične praznike in
 srečno, zdravo in
 veselo novo leto

Bil nekdo je, ki prvi
 dvignil roko je na
 človeka
 in postal nekdo je,
 ki prvi vzdihnil besedo
 je v tišino.
 Čemu?
 Človek tega nikar.

**SLOVENSKO
 DRUŠTVO
 UPOKOJENCEV
 PLIBERK**

filmproduction

proizvodna in trgovska družba

Paradeisergasse 9/II
 9020 Celovec, tel. 0 46 3/57 0 88-0

želi svojim prijateljem
 vesele praznike in uspeha polno leto 1995

Vsem tovarišem,
 kar si sami želijo

Kristi - Marinjak
 Kotmara vas

Vsem rednim in podpornim
 članom vesele božične
 praznike in srečno
 novo leto želi

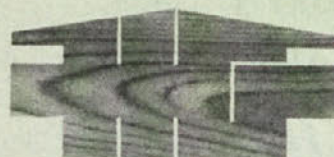

**DRUŠTVO UPOKOJENCEV
 ŠENTJAKOB V ROŽU**

Prijetne praznike in srečno novo leto
želi

Ski & Sail
ELAN[®]
Fürnitz/Brnca

HOLZBAU GASSER

9072 LUDMANNSDORF/BILČOVŠ
Telefon 0 42 28/22 19 • Fax 0 42 28/27 50

Želimo vsem našim odjemalcem in prijateljem
prijetne božične praznike
in uspešno novo leto

Wir wünschen allen unseren
Kunden und Freunden
ein besinnliches Weihnachtsfest
und ein erfolgreiches neues Jahr

Vesele božične praznike ter uspešno novo leto
Vam želi

TURISTIČNA AGENCIJA IN AVTOPODJETJE

SIENČNIK

TEL. 0 42 36/20 10-0
FAX 0 42 36/20 10-11

A-9141 DOBRLA VAS

Zahvaljujemo se vsem prijateljem, partnerjem
in potnikom za zaupanje v minulem letu in
Vam želimo srečno vožnjo v letu 1995

Krojaštvo

WEISS

vesel božič
in srečno
novo leto

Spitalgasse 12
9020 Celovec

Telefon 0 46 3/51 37 52

Vesele praznike in srečno ter
uspešno novo leto 1995 želi

odvetnik

dr. Miran Zwitter

A-9020 Celovec
Karfreytstraße 3

telefon 0 46 3/50 5 40
faks 0 46 3/50 5 41

Lastniki

in sodelavci

vam želijo

vesele praznike

in uspešno

novo leto.

Vesele božične praznike ter srečno in uspešno novo leto
želi vsem, občanom, prijateljem in gostom

Albert Sadjak

župan
občine Globasnica

KMEČKA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST

KIS

želi vsem kmeticam in kmetom, sodelavcem in prijateljem
vesele božične praznike in srečno novo leto

Gostišče Pension **WUTTE**

Vesele ob Zablatniškem jezeru

Želi vesele praznike in srečno novo leto
ter se priporoča za vse gostinske usluge

Pri Joklnu • Bierjokl
CELOVEC, BADGASSE

Srečno novo leto
Glückliches neues Jahr

Das Bad. Die Heizung.

WIR PLANEN + BAUEN
V trendu: Kurlne naprave,
ki varčujejo energijo
Kompletni sistem: Nova
kopalnica po Vaših individu-
alnih željah

Vaš strokovnjak
WERNER FINDENIG
Mittlern/Metlova ☎ 0 42 32/62 22

Vesele božične praznike in srečno novo leto!

RUTAR
DOBRLA VAS • BELJAK • ŠENTVID
CENTER

Pozdravljeni, otroci!

Se že veselite božičnega večera?

Pripravila Štefka Vavti

Nekateri otroci so prepričani, da je december najlepši mesec v letu. Kako pa je z vami? Se veselite počitnic? Že težko čakate božička in dedka Mraza in daril, ki vam jih bo prinesel – če ste bili pridni? Da vam bom nekoliko skrajšala čas, vam bom povedala zgodbo o Radomišu, ki bi rad spremenil svet, tisto o igralnih kockah, za nameček pa še dve pesmici.

Radomiš pomaga miški

»Pomoč! Na pomoč! Mar ni nikogar, ki bi mi pomagal?« Radomiš je prisluhnil. Krik je bil brez dvoma namenjen njemu, rešitelju brezpravnih, in zaščitniku šibkih. Hitro je zdirjal v smer, odkoder je prihajal glas.

Ni mu bilo treba teči daleč. Razburjeno vreščeca miš mu je zdirjala naravnost med prednji taci. Njen zasledovalec, velik blondinec, je jezno obstal.

»Daj jo sem, ti polovična porcija,« je renčal. »To je moj predjužnik.«

Radomiš je miški pomirjujoče položil tacco na hrbet. Vendar je nikakor ni mogel pomiriti. Še bolj glasno je cvilila.

»Daj jo sem,« je ponovil blondinec, ali pa boš imel resne probleme.«

V tem trenutku se je na prizorišču pojavila Saskija. »Kaj se pa dogaja?« je strogo vprašala.

»Ne vmešavajte se,« je zamomljal blondinec. »Toda če že morate vedeti: Tale šaljivec si je prilastil moj predjužnik.«

Zdelo se je, da je Saskija zrasla. Njena dlaka se je naježila, njen rep se je od jeze za dvakrat povečal.

»Če drži moj čudoviti sin v tacah miš, potem je to čisto zanesljivo njegova miš,« je zaprhal.

Blondinec je opazoval Saskijo, ki je z besno bleščecimi se očmi stala pred njim. »Tako in tako imam strogo mišjo dieto,« je rekel dostojanstveno in izginil.

»To moramo proslaviti.« Saskijin glas je zvenel ponosno in prijazno. »Tvoja prva miš, ki si jo sam ujel!«

Radomiš je previdno vzdignil tacco. »Teci,« je rekel miši. »In ne pusti se ponovno ujeti.«

Z obotavljajočimi, majhnimi koraki, potem pa vedno hitreje, je miška izginila v gosti travi.

»Radomiš!« je zastokala Saskija. »Kaj pa počneš?«

»Saj vendar vidiš,« je odvrnil Radomiš.

»Svet spreminjam.«

Odlomek iz: E. Schreiber-Wicke, C. Holland: Radomiš, Mohorjeva založba

Ta je pa prisrčen, medvedek-dedek Mraz!

Zaboj z igračami

»Kaj pa je tole?« zavriskam ohoj, pred mano stoji čudovit zaboj. V njem je polno pisane krame, s katero so včasih igrate se mame.

Račka rumena in pisani klovn, ki zganja norčije na ksilofon. Boben rdeči se vame smehlja, lila klavir kar sam zaigra.

Orglice male prav mило zvenijo, ustnic se mojih čarobno držijo. Tu je še hupa in tudi vlak, zlata trobenta, ki trobi v korak.

Pod vso to pisano šaro leži rokavica.

Le kaj naj bi z njo?

»Že vem,« se domislil, »za čaranje bo!«

Otroške muhe

Včasih me hitro kaj razjezi, a kmalu nato se smejem za tri. Pridejo majhne, velike težave, to je resnica otroške narave.

Zakaj sem takšen, vem, da jeziti se ne smem. Ko bom velik, bom junak, postal bom korenjak!

Igralne kocke

Jakec je imel največjo škatlo kock v vsej ulici. Najraje je gradil stolpe in poskušal je zidati vedno višje.

Nekega dne so ga obiskali Horacek, Belkica in Pepček. Gledali so, kako je postavil najprej vrsto modrih in belih kock.

Nanje je previdno nalagal vrsto rdečih in zelenih. Potem so prišle na vrsto rožnate in vijoličaste, za njimi vrsta rumenih in rjavih kock.

Potem so si spet sledile: modre in bele kocke, rdeče in zelene, rožnate in vijoličaste, na koncu rumene in rjave.

Kmalu je bil stolp celo višji od Jakca.

»Poglejte!« je rekel.

»Uuuuu!« se je čudila Belkica.

»Lepo!« je menil Horacek.

»Noro!« je soglašal Pepček.

Splazil se je k stolpu in nehote zadel vanj.

Stolp se je zazibal. Nagnil se je najprej na eno, potem na drugo stran, nato spet zanihal nazaj. Potem pa so kocke zgrmele na tla. »Ojoj!« se je zadril Jakec. Razjezilo ga je, ker je Pepček podrl njegov stolp. Bil pa je tudi malo žalosten.

Pepčku je bilo žal. Zato je poskusil znova zgraditi stolp. Najprej je postavil vrsto modrih in rdečih kock.

»Ne!« je ugovarjal Jakec. Naslednjo vrsto je Pepček gradil z rožnatimi in rumenimi kockami.

»Ne, ne, ne!« je vpil Jakec. Na vrhu je Pepček postavil vrsto vijoličastih in rjavih kock.

»Ne, ne, ne, ne, ne!« je kričal Jakec in tolkel s pestmi ob tla. Zdelo

se mu je, da stolp nikakor ne sme biti tak. Tako dolgo je skalal sem in tja, da se je Pepčkov stolp sesul.

Pepček se je začel smejati.

Jakca je to tako ujezilo, da je meni nič, tebi nič odšel iz sobe.

Horacek, Belkica in Pepček so spoznali, da je mogoče stolp zgraditi na več načinov. Sploh pa bi s kockami lahko napravili še marsikaj!

Medtem ko se je Jakec zunaj kugal, so se začeli igrati.

Horacek ni zgradil stolpa, gradil je cesto, po kateri bi lahko vozili avtomobilčki in kamiončki. Belkica je sestavljala ogrado za svoje živalice.

Pepček pa je gradil piramido: najprej je postavil pet kock spodaj, potem štiri, tri dve in nazadnje še eno kocko na vrhu.

Ko se je Jakec vrnil in si hotel ogledati stolp, se je imel čemu čuditi. Nič več ni bil jezen ne žalosten.

»Joj! Prima! Super!« je vzklikal in občudoval, kar so zgradili. Nato pa je – vuš! – z enim zamahom vse podrl.

Horacek, Belkica in Pepček so bili jezni in žalostni, saj jim je Jakec vse uničil.

Jakec pa se je začel smejati. Čez hip se je zasmel tudi Pepček in za njim sta se začela smejati še Belkica in Horacek.

»Poglejte,« je dejal Jakec in postavil nekaj kock drugo na drugo.

Prijateljčki so mu začeli pomagati in kmalu so sezidali velikanski grad – s stolpi in jarki in vsem drugim.

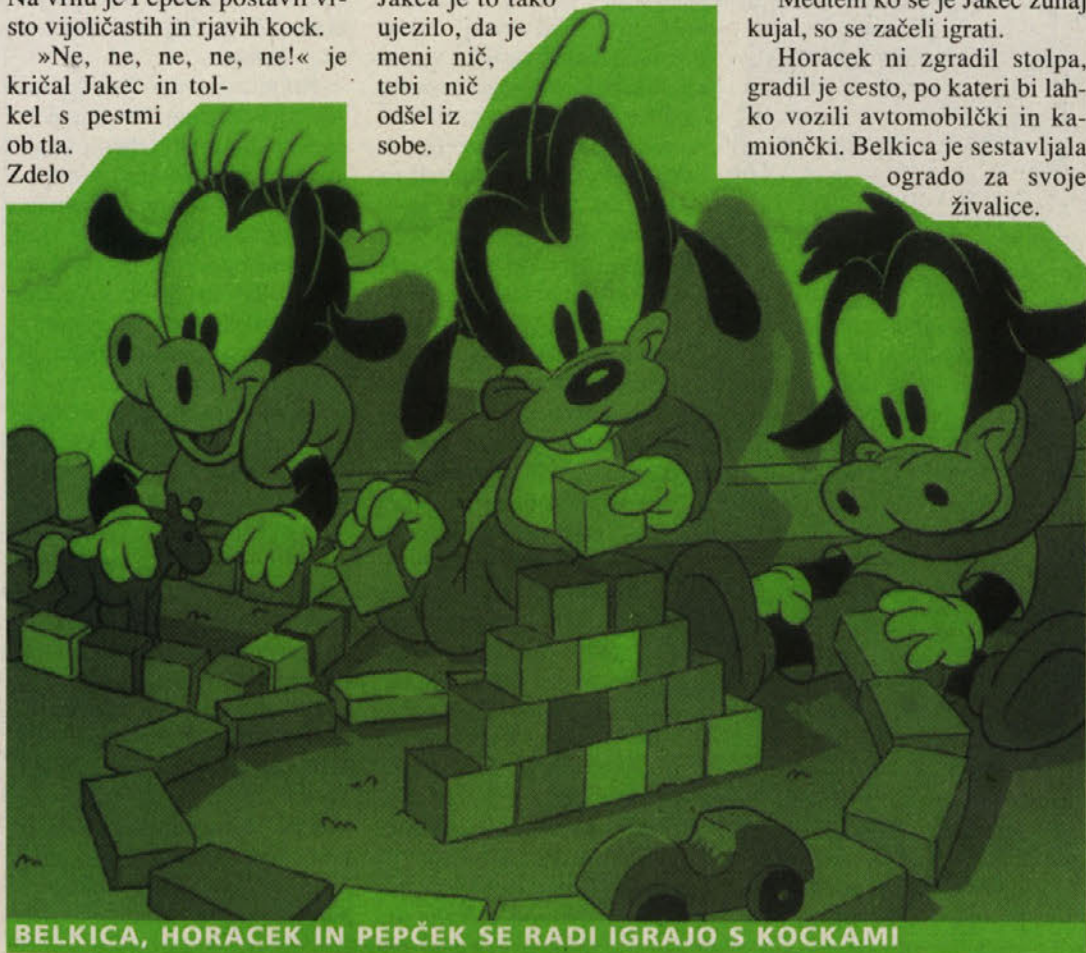
Porabili so vse kocke, kar so jih imeli, Belkica pa je na vrh zataknila še zastavico.

»Joj!« je vzkliknila Belkica.

»Prima!« se je strinjal Horacek.

»Super!« sta potrdila Jakec in Pepček.

Potem so grad podrli in začeli znova.

BELKICA, HORACEK IN PEPČEK SE RADI IGRAJO S KOCKAMI

Iz: Disney Babies, Zgodbe za lahko noč, Založba Mladinska knjiga 1994.

Meškova jesen '94

Pisatelj Franc Ksaver Meško (Ključarovi pri Omožu 1874 – Slovenj Gradec 1964) najbrž nikoli ni bil docela pozabljen, sploh pa ne v Slovenj Gradcu, kjer so ga kot izredno priljubljenega književnega ustvarjalca in župnika v sosednji fari na Selah pod Uršljo goro sredi zrelega življenjskega obdobja med obema svetovnima vojnama že v začetku tridesetih let počastili s poimenovanjem mestne ulice v Meškovo ulico, po njegovi smrti pa je to ime dobila še osrednja knjižnica občine Slovenj Gradec. Meškov prijatelj in duhovni tovariš, uveljavljen kulturni delavec in mestni župnik Jakob Soklič, je pred leti v njegov spomin v slovenjgraškem župnišču uredil manjšo muzejsko zbirko, v kateri je precejšen del Meškove knjižnice, prav tiste, ki so mu jo v letu 1941 rešili pred nemškimi ognjem njegovi kmečki farani, kot to tako ganljivo opisuje Prežihov Voranc, in s tem pokazali neizmerno več kulture kot podivjani nacistični »kulturtregerji«. Poleg tega je podružnična štirirazredna šola na Selah, v kateri je Meško kar dolga leta poučeval verouk, prav tako uredila skromno spominsko zbirko.

Vendar je res, da njegovih del že lep čas ni bilo na tržišču, ker so vedno razmeroma hitro pošla, še zlasti njegove najbolj priljubljene knjige Mladim srcem, izšle v šestih zvezkih tako rekoč od začetka do konca njegove ustvarjalnosti (urejal jih je sam), in zbirka izbranih del, ki jo je v obdobju 1954–60 uredil Viktor Smolej (oboje pri Mohorjevi družbi). Težko bi našli pravi razlog, zakaj niti Mohorjeva vsa dolga leta ni skrbela za ponatise. Tako je šele leta 1993 pri Založbi Mihelač končno spet izšlo kako Meškovo delo – roman »Kam plovemo?«, za katerega je spremno besedo napisal dr. Gregor Kocijan. Kako priljubljen je še vedno, vidimo prav v številnih letošnjih prireditvah v spomin na 120-letnico njegovega rojstva v Prlekiji in 30-letnico smrti na Koroškem.

Meškovo leto se je pričelo v Slovenj Gradcu že februarja s prireditvami ob slovenskem kulturnem prazniku. Namenili so mu literarni večer z branjem njegovih del, za posebno dobrodošlo presenečenje na tem večeru pa je poskrbela slovenska televizija s predvajanjem filma, posnetega v župnišču in farni cerkvi na Selah zadnje jeseni njegovega življenja, ko se je docela poduhovljen in krhek bližal svoji devetdesetletnici.

Nekakšen uvod v ponovni slovenjgraški Meškov dan 29. oktobra 1994 sta bili dve prireditvi. V Ormožu je bila predstavitev drobne, 52 strani obsegajoče knjižice Franc Ksaver Meško, namenjene obema letošnjima Meškovima obletnicama. Uredil jo je prof. dr. Stan-ko Janežič, založila pa občina Ormož. Navzlic skromnosti delo vendarle dostojno in vsestransko dokumentirano osvetli

pisateljevo ustvarjalnost. Uvodnik Meško in naš čas je napisal urednik sam in v njem strnjeno ovrednotil pisateljev delež v slovenski književnosti. Odločil se je tudi za ponatis oz. odlomek iz Slodnjakovega prispevka na slovenjgraškem zborovanju slavistov ob stoletnici pisateljevega rojstva z naslovom »Slovstveni obraz Ksaverja Meška«. V Meškovo družino primožena Erna Meško (poročila se je z njegovim nečakom) v prispevku z naslovom »Meško in njegov domači kraj« opozarja na dejstvo, da je pisatelj kot svoj življenjski raj pojmoval tako rodno Prlekijo kot Koroško, le da slednjo z veliko bolečino zaradi plebiscitne izgube in vsega hudega, kar so mu tolikokrat prizadeli Nemci. Delno se tega dotika tudi Tone Turičnik v zapisu **Meško in Koroška**, ki vrednoti zlasti s Koroško povezana dela. Žal se je izognil obema pomembnima koroškima mejnikoma – vencu domovinskih pesmi iz leta 1900 **Ob Klopinskem jezeru** in prav

Franc Ksaver Meško

takšnih sonetov z Marije na Zilji **Klic z narodne meje** ter zadnji samostojni knjigi – zbirki novel **V koroških gorah** (1950). Dodana so pričevanja o Mešku iz diplomske naloge Marjana Plohla na bogoslovni fakulteti **Meško in njegov odnos do naroda in domovine**. Drugi del knjižice prinaša **Bibliografijo Meškovih samostojnih del** (v kakšnih 30 knji-

približno uro dolg film **Podoba pisatelja Franca Ksaverja Meška ob 120-letnici rojstva** režiserja Janeza Drozga. Gre za umetniško delo, večinoma narejeno v Slovenj Gradcu in na Selah, v katerem so v številnih prizorih z interpretacijo Meškove književnosti nastopali uveljavljeni slovenski igralci, o pisatelju pa je spregovoril Tone Turičnik.

gah) z razdelkoma **Samostojne izdaje v slovenščini ter Prevodi** – navedenih jih je 15 (v češčino, slovaščino, poljščino in nemščino); oboje je prispeval Jakob Emeršič. Božena Orožen je pripravila preglednico **Iz literature o Mešku**, vendar nekaterih znanih prispevkov o njem, npr. tistih v Slovenskem biografskem leksikonu Franceta Koblarja in v Enciklopediji Slovenije Jožeta Mahničarja ni upoštevala. Sklepni del urednik S. Janežič namenja poglavju **Iz Meškovih del**.

Na predvečer slovenjgraškega praznovanja smo si na slovenski televiziji ogledali letos posneti

Utrinki iz Meškovega življenja

Po pripovedovanju njegove sorodnice, pisateljice Erne Meško ob 120-letnici rojstva

Samo Šavc

Erna Meško se je poročila z nečakom Ksaverja Meška. Leta 1936 sta prvič obiskala strica na Selah pri Slovenj Gradcu, kjer je pri cerkvi sv. Roka opravljal svoje dušno pastirstvo. Cerkev je bila snažna, v njej pa samo en šopek svežega cvetja, kar je bilo mladi Erni lepše kot da ob množici cvetja, kot ga je bila vajena v drugih cerkvah, ne bi bila opazna lepota posameznega cveta. Prijetno jo je presenetila izredna snažnost notranjosti zgradbe, ki pa jo je stric sam vzdrževal, da prah ne bi poškodoval fresk in okenskih slik. Vendar je sam čistil tudi svoje stanovanje. Njegova gospodinja je povedala, da je gospod zelo skromen človek in je takega življenja učil tudi svoje farane. Imel je silno spoštljiv odnos do hrane, ljudem pa je priporočal v prvi vrsti zelenjavo. Naslednja zanimivost, povezana z njegovo varčnostjo govori o pisemskih kuvertah. Nobene ni zavrgel, ampak jih je obrnjene pošiljal novim naslovnikom. V enem izmed pisem se je, kot se spominja gospa Erna, pozanimal, če je njena hči Benjamina

srečno poročena, saj ga je skrbelo »če ju je dobro zvezal« ... Spominja se tudi, kako je poudarjal, da »se moramo imeti radi med seboj, da ne smemo pozabiti na ljudi v stiski«. Skrbelo ga je, kako poteka obvezna oddaja v prvih povojnih letih na podeželju in kako bodo njegovi zmogli to breme. On sam sicer ni imel rednih dohodkov, a je od svojih honorarjev, ki jih je namenjal revnim faranom, pošiljal denar tudi svojim v Slovenske Gorice, da bi ob številnih otrocih laže zmogli stroške šolanja.

Ob enem izmed obiskov na Selah sta ga s hčerko Marijo hoteli prijetno presenetiti in sta mu pospravili delovno sobo, kjer so bili povsod naokrog papirnati »dokazi njegovega dela« v pravem ustvarjalnem neredu. Ko se je stric vrnil, pa ni bil vesel rekoč: »Zdaj pa ne bom ničesar več našel«. Bil pa je vedno vesel kruha, pečenege v domači krušni peči, in prleške gibaniče tudi zato, da je lahko Korošcem pokazal dobrote iz rodne Prlekije. In ko sta se vračali domov, ju je kos poti

spremiljal preko hribov na poti v dolino. Ko so se ločili, je še nekaj časa zrl za njima. Kljub ganljivemu slovesu je gospa Erna vedela, da je stric srečen v tej samoti.

Ko mu je nekoč ena izmed hčera gospa Erne poslala paket s pisemskimi kuvertami, se ga je stric razveselil in ji je odpisal: »Vendar enkrat ena pametna ženska, ki mi je poslala prepotrebni material, ne pa tiste kekse.« Ob tem je opisal potovanje z vlakom od Dravograda do Slovenj Gradca, kako je opazoval mlado mamico, ki je svojemu dveletnemu otroku kar naprej tiščala v usta same kekse, ter si mislil: »Le kakšna copata mora biti tvoj mož, da te ne nauči pameti ...!«

Bil pa je Meško nekajkrat tudi v življenjski nevarnosti. Ko se je leta 1917 moral umakniti pred pritiski nemških nacionalistov čez Karavanke, so takratne oblasti zanj razpisale 5000 goldinarjev nagrade. V drugi svetovni vojni pa je za las ušel smrti, saj bi ga na območju Bosne četniki ubili, če ne bi posredoval prleški rojak, ki je Meška dobro poznal ter ga rešil.

Zares najpomembnejšo kulturno prireditev v počastitev Meškovega spomina smo torej doživljali v Slovenj Gradcu ob koncu letošnjega oktobra. **Misli in besede o Mešku** je pred njegovim spomenikom spet poznavalsko prispeval T. Turičnik, spomenik pa je z blagoslovom izročil slovenski kulturni javnosti mariborski pomožni škof Jože Smej. Za zamejsko Koroško je pisatelja počastil Jože Kopeinig, ravnatelj slovenske cerkvene izobraževalne ustanove v avstrijskih Tinjah, za Prlekijo pa je to z ganljivim nastopom opravila Erna Meško, ki je pozneje v slovenjgraškem kulturnem domu občujala svoje spomine ter opisala svoj prikaz Meška v njeni knjigi **Rada bi vam povedala**. Sam spomenik, doslej je prijazen pozdravljale obiskovalce po njem imenovane knjižnice, je že pred kakimi 20 leti zelo uspelo izdelal slovenjgraški akademski kipar Rade Nikolič, odlični, žal že pokojni portretist. Spomenik je postavljen med obe mestni cerkvi in hkrati tako, da Meško gleda proti svoji muzejski sobi v župnišču in Meškovi ulici ter preko Rahtela proti svoji Koroški v Avstriji. Seveda so bile z Meškom povezane tudi pesmi moškega zbora Franca Ksaverja Meška s Sel ter recitacije Nevenke Časove, Petra Tovšaka in Jerce Mrzelove.

Na popoldanskem sprejemu pri slovenjgraškem županu Ivanu Uršiču pa je S. Janežič ponovno predstavil že prikazano novo knjižico o Mešku. Kot sklepno prireditev tega zares spoštovanja vrednega kulturnega dneva pa lahko navedemo mislinjsko-šentiljsko uprizoritev Meškove narodnoobrambne igre **Pri Hrastovih**. Pripravilo jo je tamkajšnje ljubiteljsko gledališče pod vodstvom letošnjega Bernekarjevega nagradjenca (= najvišje kulturno priznanje v občini Slovenj Gradec) P. Tovšaka.

Sicer pa je v teh jesenskih dneh na ogled tudi celovita Meškova študijska razstava v ravenki knjižnici dr. Franca Sušnika, ki seveda premore največ pisateljeve zapuščine.

Ob vsem povedanem nedvomno manjka le še novo vsestransko ovrednotenje Meškovih leposlovnih del, ki naj končno spodbudi njegovo uvrstitev v zbirko zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev pri Državni založbi Slovenije. Posebne osvetlitve pa je potrebno tudi njegovo narodno buditeljstvo v številnih farah zamejske Koroške prav v predplebiscitnem času najhujših raznarodovalnih pritiskov na zahodnem obrobju slovenstva, kamor se je podal z vso svojo domoljubnostjo in z neomajno ljubeznijo do slovenske materinščine. Ta naloga bi morala biti poseben izziv prav za Slovence in njihove strokovne ustanove na avstrijskem Koroškem.

Franček Lasbaher

KRITIČEN POGLED

Kdor je vztrajen pri športu, je uspešen tudi pri delu

Športna dejavnost lahko prispeva pomemben delež k oblikovanju celovite osebnosti. Posebnost te dejavnosti je med drugim v tem, da privzgoji človeku delovne navade in pravilen odnos do dela tudi v težjih okoliščinah. Kdor se ne mara potruditi, se bo ustavil sredi poti in odnehal; športno vzgojen človek pa bo delal, hodil, kolesaril do zastavljenega cilja in bo čutil zadoščenje, ko bo naloga opravljena.

Prav zato je šport danes v vsaki družbi pomemben družbeni faktor. Politične strukture, šola, gospodarstvene struje, celice družbe, kot so društva in združenja, skušajo prek športa vplivati na človeka. Vedno večji pa je tudi vpliv športa kot zdravstvenega dejavnika družbe.

Soočeni smo z dejstvom, da je zdravstveno stanje avstrijskega prebivalstva zaskrbljujoče. Vsaj 70 odstotkov šolarjev, vajencev in mladeničev, ki služijo vojaški rok, ima večje ali manjše zdravstvene težave. Prav zato skuša naša družbena politika podpirati športno dejavnost prebivalstva. Bodisi v šoli, bodisi prek društev, precej denarja pa vlaga tudi v vrhunski šport. Vsi se zavedamo, da so prav vrhunski športniki nekakšni maliki današnje družbe, oboževani in zgled predvsem mladini.

Analiza rezultatov avstrijskih športnikov na raznih svetovnih in evropskih prvenstvih v letu 1994 je porazna. Športno leto se je nekako pričelo z olimpiado v Lillehammerju. Naši dosežki so bili zelo skromni, če ne celo porazni. Smučarji (avstrijski nacionalni šport) so dosegli tri kolajne, prav toliko kot npr. Slovenija. Na svetovnem prvenstvu v plavanju se niti en(a) Avstrijec(ka) ni uvrstil(a) v finalni tek. Nogometaši so si svetovno prvenstvo v ZDA ogledali na televiziji. Razočarani so tudi lahki atleti na evropskem prvenstvu v Helsinkih, prav tako kot kolesarji na svetovnem prvenstvu v Italiji.

Ta dejstva so boleča, a so sad dolgoletne napačno usmerjene družbene politike. Naj navedem samo nekaj dejstev:

Na šolskem področju, kjer bi morali razvijati temelje zdravega športnega udejstvovanja za nadaljnje življenje, je situacija takšna, kot jo opiše dunajski STANDARD v analizi dne 18. 9. 1994, ko pravi: »... doch die Qualität der Leibeserziehung in der Volksschule ist miserabel wie eh und je.« Celotne učiteljice so pri telovadnih urah neprimerno oblečene, telovadne ure so temu primerno suhoparne in neprivlačne.

Na domači šoli sem dvanajst let poučeval popoldansko telovadbo. Rezultat teh popoldanskih vaj na prostovoljni osnovi je bil ta, da je sedem športnikov doseglo mednarodno raven.

znaš, lažje se naučiš še druge panoge.« Zato tudi Norvežani že leta prekašajo avstrijske smučarje tudi v alpskem smučanju.

Avstrijski mediji propagirajo v bistvu samo tenis, formulo I, smučanje in pa nogomet. Vse drugo so tako imenovane obrobne športne

panoge, ki se največkrat smejo pojaviti na zaslonih le za nekaj minut. Lahko atletiko kot kraljico športa pokažejo le v nočnih urah. Dejstvo je, da v tej panogi nimamo športnikov svetovnega slovesa. Naloga ORF je, da tudi vzgaja prebivalstvo. Mnogo gledalcev si sicer res želi prenosov pobijanja na cestnih dirkališčih, glede na zdravstveni razvoj prebivalstva pa bi bilo bolj pametno upoštevati tudi druge športne panoge in jih s tem podpreti.

Po vsem tem, kar beremo v naših časopisih, ni čudno, da ima Slovenija evropsko prvakinja v lahki atletiki in še kaj, da je Hrvaška dosegla bronasto kolajno na tem prvenstvu in ima izvrstne nogometaše, da ima Italija najboljšega smučarja na svetu poleg svetovnih prvakov v nogometu, kolesarjenju, teku na smučeh, lahki atletiki ... da so švicarski športniki uspešni v vseh panogah. Če ste se na kak praznik mudili v kakem italijanskem mestu, ste gotovo opazili, da se iz mesta

pomika na stotine kolesarjev. Italijani ne obožujejo samo svoje športne zvezde, ampak se tudi sami radi gibajo.

Naši novinarji sicer poznajo številko čevljev vsakega povprečnega nogometaša v koroški ligi, manjka pa jim strokovno znanje, da bi poročali o raznih športnih panogah. Temu primerno oblikujejo tudi športne strani naših časopisov.

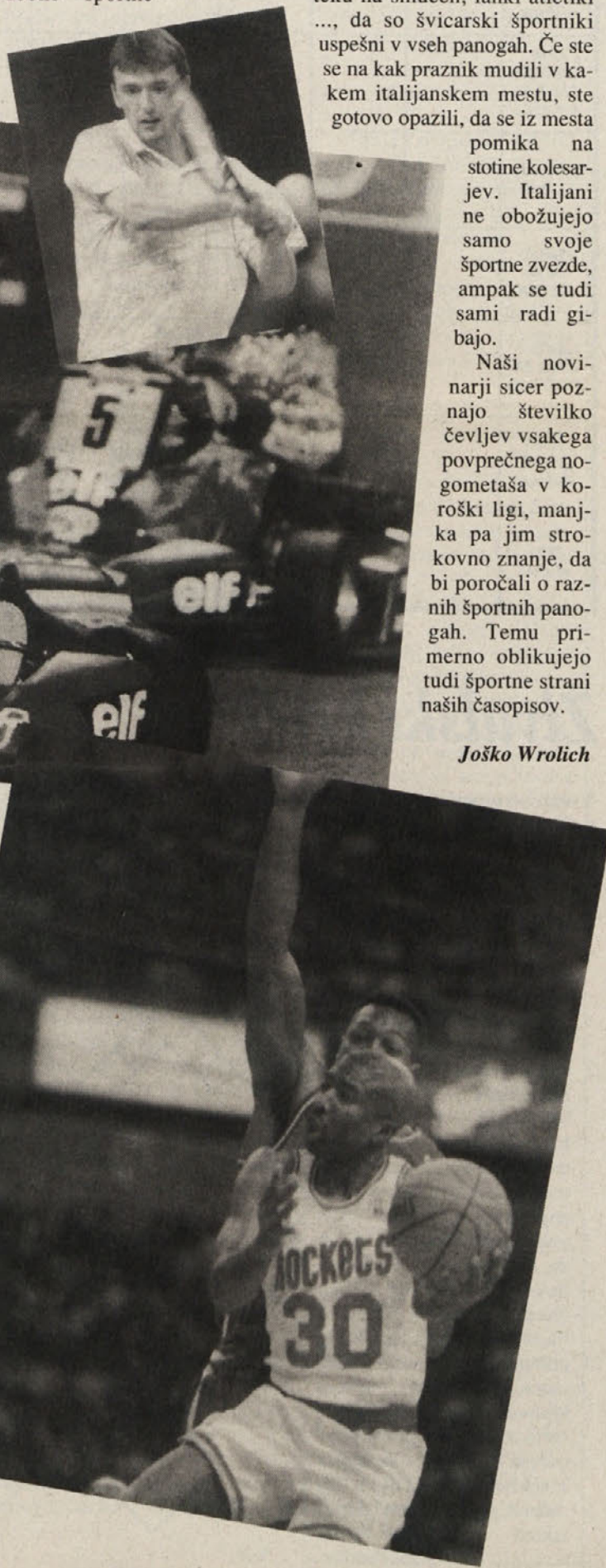
Joško Wrolich

Mladinci so danes avstrijski prvaki in zastopajo Avstrijo na mednarodnih tekmovanjih. Po preureditvi dvojezičnega šolstva so mi (hvala bogu) pobrali te popoldanske ure – vendar vidnih rezultatov pač ni več. Seveda se zavedam, da ni naloga ljudske šole, da razvija šolarje v vrhunski športnike (v tako imenovanih »avstrijskih« športnih panogah, v smučanju in nogometu, je to seveda celo zaželeno), raznolika športna izobrazba pa naj bi bila vsaj dovoljena! Zato sem s šolarji pri telovadnih urah vadil tako smučanje kot tudi tek na smučeh. Ob koncu zimske sezone prireja občina za vse ljudske šole (imamo jih pet), smučarski dan. Tekmujemo v osmih tekmovalnih skupinah. Leta 1988, ko je bilo še dosti snega, so učenci naše šole zasedli osem prvih mest. Že takrat sem se vprašal: »Kaj pa delajo drugi?«

Velika hiba naše šolske politike je enostransko športno izobraževanje šolarjev. Smučarski tečajji so obvezni za vse šolarje. Na tečajjih je ponudba

enostranska, usmerjena zgolj na smučanje, morda je dovoljena še snežna deska. Če trezno opazujemo razvoj klime in upoštevamo zdravstveni faktor, pridemo do spoznanja, da prav ta šport dolgoročno nima nobenih perspektiv. Kljub temu celo mladi učitelji na pedagoških akademijah nimajo možnosti, da bi vsaj spoznali tek na smučeh kot obliko naravnega in zdravega gibanja v zimski naravi. S tem je tudi množica šolarjev prikrajšana za zdravo zimskošportno panogo, katero bi igranje izvajali tik pred šolo.

Spominjam se, kako sva s sinom Petrom hitela po zmagi na koroškem prvenstvu v teku na smučeh na društveno prvenstvo domačega smučarskega kluba, kjer je prav tako za eno smučko premagal sotekmence. Tudi tukaj velja rek: »Več

Nagradne križanke

■ Za večjo (skandinavsko) razpisujemo za odrasle tri nagrade:

1. Brezplačen Vestnikov izlet 1995
2. in 3. Knjižna darova Slovenske prosvetne zveze

■ Prav tako pa so tri nagrade namenjene tudi otrokom (spodnji dve - obe!)

1. Smuči ali snowboard ELAN
2. in 3. otroške in mladinske knjige in kasete

Rešitve je treba poslati na naslov našega uredništva do 15. januarja.

Srečno in mnogo uspeha!

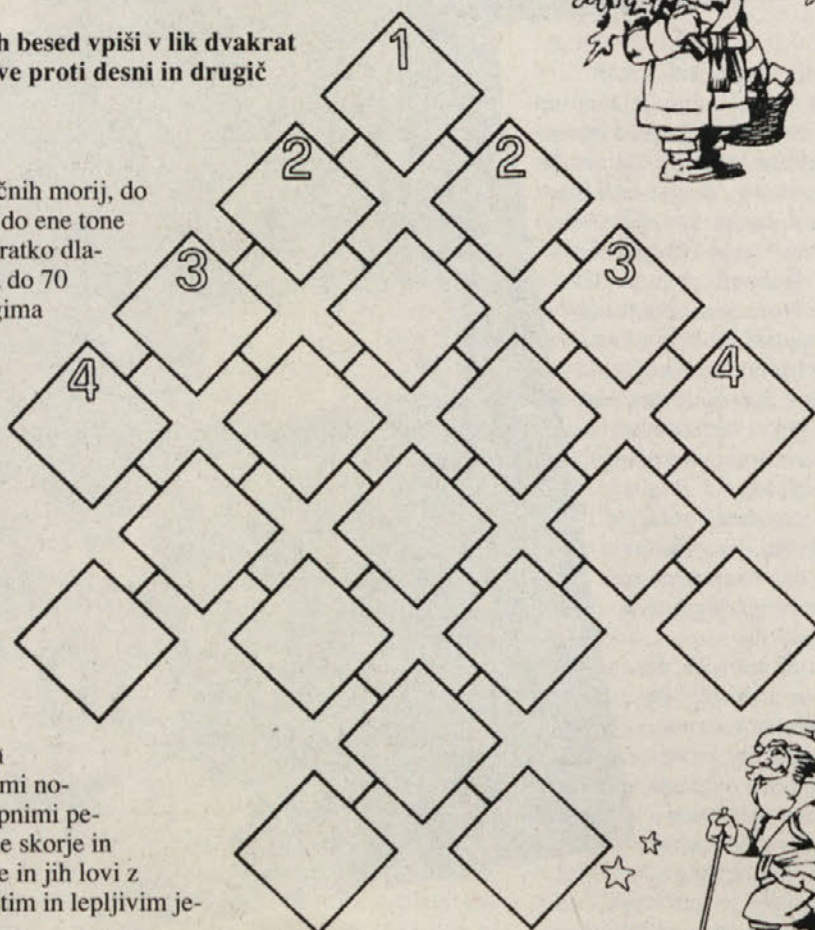
SREČNO!		MAKEDONSKO MESTO OB JEZERU	IZRASTEK NA KOŽI	MINERALNA MAST BREZ VONJA	NEPONOV-LJIVOST	MLEČNI IZDELEK	ŽARNICA NA PLINSKO RAZELEKTRENJE	UČNI ALI VZGOJNI ZAVODI	LIV, LJAK	ORIENTALSKE UTEŽNE MERE
SPOROČILO, NAZNA-NILO										
ŠPAROV-ČEK										
ODKRITJE TAJNE										
LOJZE OBLAK										
POLITIČNI VODITELJ						KRAJŠA OBLIKA ZAIMKA VEDVE			RAZTOPINA ZA STROJENJE KOŽ	ČETVERO-KOTNIK
TOPOVSKI IZSTRELEK										
PETER NOVAK		SOLMI-ZACUSKI ZLOG	DRUŽINA GLASBIL							
			KRAJ NA KOČEVSKEM							
MEDICIN-SKO IME ZA JAJČNIK				POLITIK GLIGOROV	VJAK PRI SADNI PREŠI				HRVAŠKO MOŠKO IME	
LAMI PODOBEN PREŽVE-KOVALEC					TIROLSKA REKA					
					SIDRO, KOTVA			PONIKAL-NICA NA KOČEVSKEM	HUMORIST BUCHWALD	
									DOLGOREPA PAPIGA	
UPRAVNI ODBOR		PRVI RAČU-NALNIK								
		ZEMELJ-SKI PLIN				GOVORNIK, PRIDIGAR				
ZBIRAL-NICA MLEKA										
						DRŽAVA NA B. VZHODU				
						PISATELJI-CA PEROCI				
LJUDSKI IZRAZ ZA ZAKOVICO			REČNA STRUJA			VULKAN NA SICILJI				KRAJ PRI LJUBLJANI
			VLADO JARC			OLGA JARC				EDWIN ROBINSON
SENO DRUGE KOŠNJE				GRŠKI BOG VETROV				DEL GRLA		
DUH, AROMA				SESTAVIL JOŽE PETELIN	ŽELEZOV OKSID			IME AMER. SKLADA-TELJA COPLANDA		

Živalski križkraj

Vsako od uganjenih besed vpiši v lik dvakrat poševno, prvič z leve proti desni in drugič obratno.

- 1 velik tjulenj arktičnih morij, do 4,5 metra dolg in do ene tone težak z gosto in kratko dlako, brki in dvema do 70 centrimetrov dolgima okloma
- 2 velik in okusen morski rak brez škarij, ki živi v Sredozemskem morju in ob angleški obali
- 3 velika ptica uje-da, ki zraste do enega metra in ve-lja za kralja ptic
- 4 ptič plezalec z močnim dletastim kljunom, plezalnimi nogami in togimi repnimi peresi, ki iz drevesne skorje in lesa kljuje žuželke in jih lovi z dolgim, kaveljčastim in lepljivim je-zikom

Jože Petelin

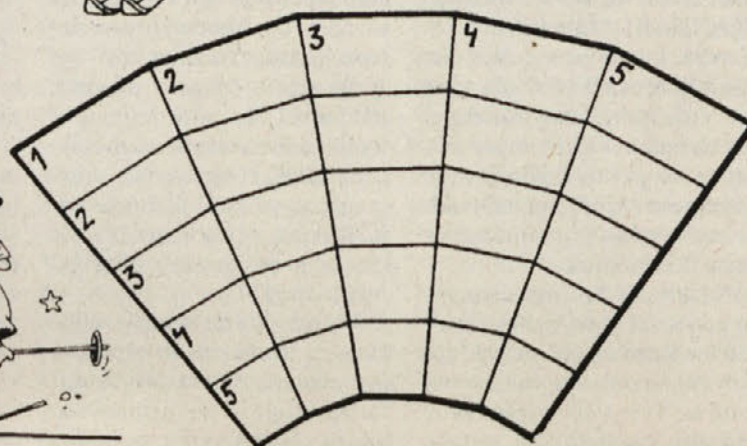

Pahljača

Vsako uganjeno besedo vpiši v pahljačo dvakrat, enkrat vodoravno in drugič navpično.

- 1 drobnejši, razcepljen kos lesa za kurjavo, navadno za podkuriti
- 2 del suknjiča, bluze ali srajce (lahko je dolg ali kratek)
- 3 atletske discipline (v višino, v daljino, ob palici)
- 4 pijača iz zmletih zrnč kaka-vovca z dodatkom vode ali mleka (ena od dveh oblik pi-save)
- 5 ima krila in rep ter motorje in leta po zraku

Jože Petelin

NOVOSTI IZ TISKA

Življenje nekoč v dveh knjigah

Marija Makarovič: Sele in Selani

V petnajstih poglavjih je etnologinja Marija Makarovičeva podala sliko o življenju majhne vasi pod Karavankami, kakršne doslej verjetno še nikomur ni uspelo. Deset let je raziskovala, obiskovala ljudi, se pogovarjala in zapisovala. Domačini so jo kar posvojili: zanje je dr. Makarovičeva enostavno Šperjeva Mici. In nekemu »iz lastnih vrst« ljudje čisto drugače pripovedujejo kot pa kakšnemu zaprašnemu dohtarju ...

Knjiga je polna podatkov iz starejše in tudi polpretekle zgodovine, obenem pa diha zavzetost in ljubezen do vasi in ljudi, ki celo na Koroškem veljajo za nekaj posebnega in jim marsikdo v šali pravi: selska republika.

Veliko lektorsko delo je opravil dr. France Vrbinc, ki je opisal tudi narečne besede. Pomemben delež je prispevala tudi Zalka Kelih-Olip, ki je kot domačinka vedno najbolje poznala imena in posebnosti v Selah.

Knjiga je neprecenljiv vir podatkov o vaškem življenju, kakršno vse bolj izginja – tudi v Selah, kjer pa se kulturniki še zavestno trudijo, da bi ohranili stare običaje.

Knjigo je izdala Krščanska kulturna zveza v okviru narodopisnega društva »Urban Jarnik«, na voljo pa je v obeh slovenskih knjigarnah v Celovcu.

S. W.

Pričevanja: Tako smo živeli, II. del

Tudi drugi del pripovedovanj starejših slovenskih ljudi na Koroškem je uredila dr. Marija Makarovič. Tokrat je naklada knjige nekoliko višja kot naklada prvega dela, ki je bil izredno hitro razprodan.

V knjigi je objavljenih 17 pripovedovanj. Z ljudmi so se poleg dr. Makarovičeve pogovarjali neutrudna Micka Miškulinig iz Velike vasi, Alexander Tolmajer z Radiš in Maja Logar iz Ljubljane. Makarovičeva je ugotovila, da so se tokrat ljudje bolj upali podpisati pod pričevanja, česar so se nekateri pred izidom prve knjige še bali: »zaradi svojcev«, so dejali.

»Kadar umre kak Slovenec na Koroškem, gre z njim vred v grob del zgodovine. Cilj knjige je, da ohranimo, kolikor se le da, to bogastvo tudi zanamcem. Posebno mladina si danes težko predstavlja življenje v preteklosti,« je dejala gospa Makarovičeva.

Od Zahomca pa do Vogrč živijo priče, ki so ustvarile to knjigo. In materiala za tretjo izdajo je tudi že dovolj.

Tudi tej knjigi je dodan slovarček narečnih besedi, ki ga je uredil dr. France Vrbinc.

NOVICI S SONČNIH RADIŠ

Družabni večer in gostovanje

Leto se nagiba h koncu, z njim pa bo lahko še marsikdo praznoval svoj okrogli jubilej. To se je zvedelo pri družabnem večeru v soboto, 10. grudnia, v kulturnem domu na Radišah, ko je prosvetno društvo povabilo tako jubilarne, njihove sorodnike, prijatelje kot vse tiste, ki radi zahajajo v kulturni dom.

Mešani pevski zbor je pod vodstvom Nužija Lampichlerja zapel v pozdrav navrh so slavljenecem s pesmimi čestitali Radiški fantje. Med drugim so zapeli prelepo pesem, katere po radiu ni nikoli slišati, a je namenjena jubilarntu:

Tiho mirni čas večerni vabi prijatelje nas, v pesmi vneti razodeti srčne želje ti naglas:

Sreča mila tebi vila krasne vence zmiraj bi, mir iz raja naj napaja srce v blagih prsijih ti.

Mnoga leta milost sveta naj ti še doživet' da, in po časni dobi krasni v raj nebeški te pelja.

Predsednik društva Tomi Ogris je zatem čestital vsem, ki so v teku leta obhajali okrogle rojstne dneve, in teh je bilo kar dvanajset, začeni od štiridesetletnice pa tja do petinosemdesetletnice. Naj bodo imenovani le najstarejši:

Boštjanova mama – Kristina Hribernik, *Rožmanova mama* – Marija Thaler, *Kučnikov oče* – Martin Mikl in *Podršnikov oče* – Janko Tolmaier

Vsem jubilarantom je izročil tudi darilo.

Zatem je pokazal mnogo diapozitivov, ki so nastali preko leta. V prijetni družbi so navzoči še dolgo kramljali jubilarnti in prijatelji.

Teden navrh je bilo SPD Radiše gost v Gameljnah pri Ljubljani. Pred enim letom so Radišani prikazali svoje običaje

KNJIŽNI DAR

Štiri knjige Mohorjeve družbe

Nekoliko kasneje kot običajno je letos tudi Mohorjeva predstavila knjige, namenjene bralstvu kot knjižni dar za leto 1995. Koledar, ki je zelo lepo barvno opremljen, vsebuje prispevke, ki se večinoma nanašajo na Koroško. V njem založba predstavlja dejavnosti Mohorjeve v preteklem letu, ziljsko narodno nošo z barvnimi slikami, že umrle in še živeče osebnosti, dobršen del pa je posvečen šolstvu, vzgoji in zdravstvu. Heinz Dieter Pohl je napisal znanstveni prispevek o krajevnih imenih slovenskega izvora v okraju Trg.

Izredno zanimivo branje je knjiga izpod peresa Vasje Klavore, ki

opisuje boje na soški fronti (I. svetovna vojna). Avtor, zdravnik iz Gorice, je ves svoj prosti čas zadnjih deset let posvetil raziskovanju tedanjih dogodkov in to je že njegova druga knjiga na to temo.

Otrokom je namenjen prevod knjige Thomasa Brezine Izgubljeni v džungli (avtor trenutno sodi med najbolj brane mladinske pisatelje v Avstriji). S podnaslovom Družinske večernice pa je izšla knjiga dekana Krista Srienca Sprta brata, v kateri obravnava v prenesenem pomenu razdor med nemško in slovensko govorečimi na Koroškem.

Knjižni dar dobite v kompletu za ceno 490 šilingov, za doplačilo pa je mogoče dobiti še znanstveno knjigo Jožeta Marketza »Interkulturelle Verständigung im christlichen Kontext«, pesniško zbirko Hermana Germa ter dve kaseti: Tu v planinah smo doma MePZ Planina iz Sel pod vodstvom Romana Verdela ter ansambla Drava »Vse je pesem ...«, uglasbena sodobna slovenska lirika na Koroškem.

S. W.

IZ ŽENSKEGA VIDIKA

Božič – fasada obilja, miru in harmonije?

piše Štefka Vavti

Advent, posebno pa še božič, je čas miru – tako vsaj pravi tradicija. Ta čas imamo tudi za čas tolerance, prazniki so menda prazniki družine, v ospredju pa so ljubezen, harmonija in sreča – to vsaj nam posredujejo različni mediji.

Vse je torej »zdravo« in »celo« (v širšem smislu besede!) – ali bolje, tako vsaj naj bi bilo.

Da je v praksi velikokrat povsem drugače, o tem raje ne razmišljamo, kajti neprijetne in senčne stvari in strani življenja pač raje hitro pometemo pod preproge, pred njimi raje zatisnemo oči.

Včasih se mi zdi, da smo odrasli kakor majhni otroci, ki mislijo, da jih nihče ne vidi, če zaprejo oči ... Podobno se obnašamo, kadar mislimo, da resnico spremenimo v boljše, če ji ne gledamo v obraz. Božični prazniki pa se za to igranje »slepih miši« kar ponujajo.

Harmonične božične pesmi nas uspavajo, slepi smo od blišča in svetlikanja okrog nas in ne vidimo (ali nočemo videti) bede, ki ostaja za to zlatorumeno fasado, za okrašenimi božičnimi drevesi ...

V številnih družinah namreč v resnici ni tiste harmonije, ki jo vidimo od zunaj. Bede in človeške nesreče torej ne najdemo le nekje na robu družbe, pri tako imenovanih kriminalnih, ljudeh, ki trpijo zaradi katerekoli odvisnosti (alkohol, droge), pri osamljenih in revnih ipd.

V te kotičke pa bi kaj radi potisnili vse senčne strani, vse tiste lastnosti, ki jih pri sebi nočemo videti.

Potrošniški stres okrog praznikov nas kaj rad oslepi za revščino na drugi strani: Vsega imamo dovolj in preveč (kar se ne nazadnje kaže ob številnih dietah, ki jih razne magazini in revije ponujajo po praznikih), tako da pozabimo na vse tiste ljudi v Avstriji in na Koroškem (in po vsem svetu), ki ob praznikih nimajo kaj praznovati. Kakor sta že nekdanj Marija in Jožef, je tudi danes mnogo ljudi, ki iščejo streho, delo ali pa – čisto preprosto – ljubeznivo besedo.

Vsem prizadetim iz vsega srca želim, da bi ob praznikih našli nekoga, ki jim bo ponudil kaj več kakor le nekaj drobtin z bogato pogrnjene mize.

N. P.

PRIREDITVE

PONEDELJEK, 26. 12.

- ŠENTPRIMOŽ, v kulturnem domu – Gledališče ob Dravi, SPZ
14.30 in ob 20.00 Ivan Cankar: Kralj na Betajnovi, režija Sergej Verč
- SELE, v farni dvorani – KPD »Planina«
14.00 Ephraim Kishon: Poročni list; režija Franci Končan; nastopa domača igralska skupina
- SVEČE, pri Adamu – SPD »Kočna«
18.00 Božičnica Slovenskega prosvetnega društva »Kočna«
- ŠMIHEL, v farni dvorani – KPD Šmihel
19.30 Boris A. Novak: Mala in velika luna, režija Marjan Bevk; nastopa mlad. gled. skupina SPD Radiše
- SELE, gostilna Malle – DSG
19.30 Športni ples DSG Sele/Zell, igra »Litijski odmev«

TOREK, 27. 12.

- ŠENTJAKOB, regionalni center – Sodalitas, Kat. prosveta
19.00 Sveta dežela; predavanje z diapozitivi (mag. Klaus Einspieler)

SREDA, 28. 12.

- TINJE, v Domu
14.30 Dnevi petja in iger za otroke, do petka, 30. decembra ob 13.00; vodijo sodelavci otroške mladine

ČETRTEK, 29. 12.

- BOROVLEJE, v župnijski dvorani – Sodalitas, Kat. prosveta
19.00 Sveta dežela; predavanje z diapozitivi (mag. Klaus Einspieler)

PETEK, 30. 12.

- ŠTEBEN pri Maloščah, v župnišču – Sodalitas, Kat. prosveta
19.00 Sveta dežela; predavanje z diapozitivi

SOBOTA, 31. 12.

- CELOVEC, v Domu glasbe – Musikverein f. Kärnten
20.00 Silvester-gala; vstopnice samo v predprodaji, tel. 0 46 3/55 4 10

PONEDELJEK, 2. 1.

- TINJE, v Domu
19.30 Odrptje razstave fotografij Jureta Kocbeka in Marjana Paternostra

SREDA, 4. 1.

- TINJE, v Domu
19.30 Korošci: kdo so? – predava mag. fil. Walter Fanta, diskusijo vodi D. Innerwinkler

PETEK, 6. 1.

- ŠENTPRIMOŽ, v kulturnem domu – SPD »Danica«
14.30 Novoletni koncert; nastopajo MePZ »Danica«, MoPZ »Valentin Polanšek«, Dvojezični zbor Pedagoške akademije

SOBOTA, 7. 1.

- CELOVEC, v Domu sindikatov – SPZ
20.00 Slovenski ples (glej stran 3!)
- PLIBERK, v mestni cerkvi – KKZ
19.00 Koncert božičnih pesmi, gostuje komorni zbor AVE iz Ljubljane

NEDELJA, 8. 1.

- ŽELEZNA KAPLA, v farni cerkvi – KKZ
10.00 Koncert božičnih pesmi, gostuje komorni zbor AVE iz Ljubljane
- SVEČE, v farni cerkvi – KKZ
14.30 Koncert božičnih pesmi, gostuje komorni zbor AVE iz Ljubljane

TOREK, 10. 1.

- TINJE, v Domu
18.00 Slovenščina za napredujoče, 1. del, vodi dir. Mirko Srienc
- 19.00 Angleščina za začetnike in napredujoče, vodi mag. Katarina Zablatnik

SREDA, 11. 1.

- TINJE, v Domu
19.00 Slava njegovemu spominu – Franc Ksaver Meško, ob 121. obletnici njegovega rojstva in 31. obletnici smrti

ČETRTEK, 12. 1.

- KOSTANJE, v kulturnem domu – SPD »Drabosnjak«
Začetek plesnega tečaja, vodil ga bo Gregej Krištof; prijave na tel. 0 42 74/70 05 ali 0 46 3/56 2 00 pri Hanziju Dragašniku. Prispevek 600 šil.

Iz osebnih in poklicnih razlogov gospe dr. Monike Nehr, šolski sekretar in univerza v Berlinu, bo intenzivni seminar za dvojezično alfabiziranje in dvojezično vzgojo

PRELOŽEN

na poletni semester 1995.
Točni termini bodo še objavljeni.

Smučanje in deskanje v severni Italiji

SŠZ vabi v zimskih semestralnih počitnicah (od 18. do 25. 2. 1995)

na SMUČANJE in DESKANJE (snowboarding) v zimskošportni center Aprica v severni Italiji (Lombardija).

Udeleženci bodo bivali v že znanem hotelu Ginepro, v neposredni bližini smučišč (1 žičnica, 2 kabinski žičnici, 4 sedežnice, 22 vlečnic – od 1180 do 2600 m nm.v.). V hotelu Ginepro (družina Corvi) je rezervirano za 40 oseb.

Odhod iz Celovca bo v **soboto, 18. 2., ob 7. uri** izpred Zvezne gimnazije za Slovence, povratek pa 25. 2. do 18. ure.

Cene: 6 penzionov, 1 polovični penzion, prevoz s Sienčnikovim avtobusom, šola smučanja ali deskanja (v dopoldanskih urah), snežne deske so na voljo (firma ELAN na Brnci)

odrasli: 3.600, šil.
otroci do 12 let: 3.320 šil.
otroci do 6 let: 3.040 šil.

v pomožnih posteljah pri starših

Cena za 6-dnevno smučarsko karto: ca. 150.000 LIT

V dopoldanskih urah se bodo udeleženci lahko udeležili izletov, pouka v smučanju in deskanju pod strokovnim vodstvom prof. Antona Malleja, Richarda Kunčiča in Danila Prušnika. Pouk je prostovoljen.

V Aprici je tudi plavalni bazen, drsališče, proga za tek na smučeh, savna idr.

Prijave z naplačilom 1.000 šil. sprejema Posojilnica Celovec, Bahnhofstraße 1, konto št. 1-03.029.113.

Prijave bodo upošteevane po vrstnem redu.

RAZSTAVE

CELOVEC

Pri Joklnu – Franci Kreuzer: Pokrajinske impresije
Lidmanskyygasse 10 – Umetnost v adventu – razstava koroških umetnikov (Marjeta Angerer, Helmut Fian, Ulli Plieschnig, Arno Popotnig, Bernd Svetnik, Simon Veratschnig, Ines Zimmer)

BISTRICA PRI ŠMIHELU

Werkhof – božična razstava keramičnih objektov in batik slik; razstavljajo Nežika Novak, Anna Magnet, Alfred Potočnik, Anna Seifert, Siegfried Sempo (do 24. 12.)

TINJE

Dom v Tinjah – Odrptje razstave umetniških fotografij Jureta Kocbeka in Marjana Paternostra »Svetloba in senca« v ponedeljek, 2. 1. 1995 ob 19.30

SEMISLAVČE

Galerija Rožek Šikoronja – Umetniki galerije (do 23. 12.)

LITERARNA

DELAVNICA

Ostriti pero – ostriti duha...

Seminar za boljše pismeno izražanje od prijateljskega pisma do diplomatske naloge.

Začetek: 14./15. januar 1995, sklep 28. oktobra 1995

Kraj: Tinje in Rebrca

Cena: 1.000 šil. za seminar in podlage, polovica stroškov bivanja (160.- od 320.- na dan).

Podrobne informacije pri Katoliški mladini, Viktringer Ring 26 9020 Celovec, tel. 0463/51 11 66/78

Zdravnik splošne prakse

dr. Franc Wutti,

Borovlje, Dollichgasse 5, sporoča, da bo ordinacija
29. in 30. decembra 1994
ter **5. januarja 1995** zaprta.

SLOVENSKI VESTNIK

Uredništvo

Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/51 43 00-30, 33, 34 in 40
faks 0 46 3/51 43 00 71.

Usmerjenost lista

seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Uredniki

Jože Rovšek, Sonja Wakounig,
Franc Wakounig

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem,
Tarviser Str. 16
9020 Celovec/Klagenfurt
tel. 0 46 3/51 43 00, faks 0 46 3/51 43 00 71

Tisk

Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava,
Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/50 5 66, faks 0 46 3/51 43 00 71

Dober dan, Koroška

POZOR! PONEDELJEK, 26. 12., ORF 2, 9.05 TV SLO 1, 16.20

PREDVIDENA VSEBINA

■ »Dober dan, Koroška« – praznični program: Posebej opozarjamo na spremenjene termine in oddajne čase!

■ V nedeljo tokrat oddaje iz aktualnih razlogov ne bo – prestavljena je na Stefanovo

■ »Dober dan, Koroška« – 26. 12. 1994 ob 9.05 – Utrinki 94

Slovensko uredništvo Avstrijske radiotelevizije po tradiciji ob koncu leta pripravlja panoramo letnega dogajanja, ogledalo življenjskega utripa narodne skupnosti. V mozaiku utrinkov boste v jutranji oddaji lahko še enkrat doživeli bistvene trenutke, vesele in žalostne, ki so značilno vplivali na življenje in deloma zastavili tudi nove mejnike.

■ »Dober dan, Koroška« – 6. 1. 1995 ob 9.05

Posebej opozarjamo, da v nedeljo 1. 1. 1995 iz aktualnih razlogov ne bo slovenskega televizijskega sporeda. Oddaja je prestavljena na praznik Treh kraljev. Začela se bo ob 9.05.

Na praznik Treh kraljev bo slovenska televizijska oddaja v znamenju glasbene ustvarjalnosti slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Slovensko uredništvo Avstrijske radiotelevizije bo razveselilo prijatelje domače glasbe, vokalne in instrumentalne (zjutraj po zajtrku) z glasbeno produkcijo, s katero si je medtem pridobilo ugled daleč preko avstrijskih meja. Program, ki ga boste videli na praznično jutro, bo tudi tokrat, po tradiciji, prevzel satelit 3-SAT.

Radio Koroška

SLOVENSKE ODDAJE

Četrtek, 22. 12.

18.10 Rož – Podjuna – Zilja

Petek, 23. 12.

18.10 Kulturna obzorja

Sobota, 24. 12.

18.10 Božične pesmi
Božični nagovor
krškega škofa

Nedelja, 25. 12.

6.30 Praznična (P. Zunder)
18.10 Praznična (P. Zunder)

Ponedeljek, 26. 12.

6.30 Voščila
18.10 Voščila

Torek, 27. 12.

18.10 Partnerski magacin

Sreda, 28. 12.

18.10 Društva se predstavljajo
21.05 Srednjeevropski obzornik!

Četrtek, 29. 12.

18.10 Rož – Podjuna – Zilja

Petek, 30. 12.

18.10 Kulturna obzorja

Sobota, 31. 12.

18.10 Srečno novo leto – Slovenci po svetu
voščijo Koroškem

Nedelja, 1. 1.

6.30 Voščila
18.10 Voščila

Ponedeljek, 2. 1.

18.10 Štiripersna deteljica?

Torek, 3. 1.

18.10 Nova CD ansambla »DRAVA«

Sreda, 4. 1.

18.10 Društva se predstavljajo
21.05 Portret »Stajerskih 7«
Kako poslušati glasbo? (R. Klopčič)

PISMO BRALCA

Odgovor na izpade proti EL v SV št. 49/94

Kdor je v zadnjih letih pazljivo spremljal poročanje Slovenskega vestnika o EL, ta mora hote ali nehote priti do zaključka, da je glavna tarča napadov od baze odtujenih funkcionarjev na Tarviserci bila in je Enotna lista. Kako tudi ne, saj vodilni v ZSO s predsednikom Sturmom na čelu vso svojo skrb vlagajo v razvijanje in propagando modelov za popolno integracijo manjšine v strukture večine, predvsem v večinske stranke. Za uresničitev tega cilja je pač treba spraviti s poti vse tiste, ki iz bogatih izkušenj in upravičenih razlogov niso pripravljani, da bi se podredili tem nakanam. Tako tudi EL, saj njenih zaslug za razvoj koroških Slovencev sedajšnja ZSO pač ne zna in tudi noče priznati. Kdo bi se čudil, da se po resoluciji, ki so jo sprejeli kulturniki v Globasnici, znova valijo histerični napadi na vodstvo EL, čeprav EL z resolucijo nima ničesar opraviti, razen tega, da čestita kulturnikom, da so se končno ojunčili z jasno besedo celovškimi centralam, da je treba poskrbeti za odpravo raznih dvotirnosti. Smo torej danes že tako daleč, da je za vse kriva EL, če neki dogodki nekaterim grejo preveč v nos? Vendar je treba tu pristaviti, da stalna kritika, upravičena ali neupravičena, proti političnemu nasprotniku (ZSO si je EL izbrala za takega) končno le potrjuje pravilnost ravnanja tistega, ki to kritiko izzove. Najslabša ocena je še

vselej tista, če te politični nasprotnik hvali. Tako na primer znova postavljene trditve o propadu koncepta EL in da je Ana Blatnik (SPÖ) dobila pri zadnjih volitvah v celovškem okraju več preferenčnih (= prednostnih) glasov kot EL, ostanejo to, kar so: gola neresnica. Da se pa nihče ne bo mogel izgovarjati, da je imel v mislih samo preferenčne glasove in ne splošne, bi pa rad pridal, da je gospa Blatnikova bila izrazit boj za prednostne glasove, medtem ko se je EL trudila samo za splošne glasove. Kljub temu je Blatnikova dosegla samo 1/9 tistih glasov, ki so bili potrebni za direktni mandat. Iz takega poraza napraviti naenkrat uspeh, je seveda sprenevedanje in zavajanje ljudi. Samo kdo tega od SV še ni vajen?

Piscu ali piski članka, katerega se podpisati ni blagovoli(a), bi svetoval, naj se na Tarviserci manj ukvarjajo s tistimi, katerim niso naklonjeni, ampak naj se posvečajo bolj svojim zaupnikom, ki jih vidijo po novejšem samo še v večini. Kakor da bi Slovenci bili nezmožni, da se sami zastopajo in povejo svoje. Ni mi znano, da bi se ZSO splošnokritično pečala z neuspehi svojega varuha SPÖ, katerih je bilo v zadnjem času za zvrhan koš. Tudi še tako odprta ali prefinjena podpora ZSO ni zalegla, da bi ji večina koroških Slovencev sledila. Odrekam vodilnim v ZSO moralno pravico, da se kot neke vrste predorganizacija

SPÖ lastijo vlogo nadstrankarskega razsodnika in analitika. Skozi strankarska očala, ki jih nosite, to dobro ne gre.

Vrh perfidnosti v sklopu poročanja o globaški resoluciji je članek tajnika SPZ; očitno se čuti poklicanega za razsvetljenje demokracije, katere je po njegovih intelektualnih izlivih v naših vrstah skoraj že nevarno preveč. Njegov članek me mило povedano spominja na kozla, kateremu so poverili nalogo vrtnarja. Osebnost mi je zares vseeno, katerim političnim nazorom je nekdo sledil v svojih razburkanih študentovskih ali pradavnih letih. Vsekakor pa je višek slepomišenja, če nekdo, ki je na sebi dokazal vso uspešnost realsocialističnih vzgojnih ustanov in prijemov, skuša dati pouk o merilih demokratizacije in podobno. Te bolj drastične formulacije mi naj ne zamerijo tisti, ki so vsa zadnja leta v boju za svoje stolčke videli glavno nalogo v nestvarnih napadih na tiste, ki jim narodnost, identiteta, samostojnost, krepitev in demokratizacija struktur niso deveta briga. Od nasprotnikov mi razen zameglenih, neoprijemljivih konceptov, mlatenja po lastnih gospodarskih in političnih ustanovah (predvsem EL) pa vebalnega radikalizma, ni ostalo dostikaj v spominu. Vendar naj se pri ZSO zavedajo dejstva, da tisti, ki najbolj glasno laja, še dolgo ni najpametnejši.

Andrej Wakounig, predsednik

Polemika

ODPRTO PISMO

Resolucija SKD »Globasnica«

Z začudenjem sem v Slovenskem Vestniku št. 49 (9. 12. 94) prebral izjavi ZSO in SPZ. Odgovora Vaših ustanov na resolucijo SKD »GLOBASNICA« ne želim obširneje komentirati, ker s pisanjem dokazujete svoj pristop do demokratičnih odločitev. Nadalje tudi niste zavzeli nobenega stališča do naših vsebinskih zahtev.

Resolucije ni sklenila Enotna lista, tudi ne Narodni svet koroških Slovencev oz. Naš tednik; izraža soglasno stališče skoraj 100 navzočih članov in članic Slovenskega kulturnega društva »GLOBASNICA«. Zato prosimo, da spoštujete mnenje članov SKD »GLOBASNICA« in ne pripisujete resolucije drugim ustanovam.

Vsebina Vaših izjav pa vzorno nakazuje, kako pomembna je za Vas slovenska narodna skupnost v Globasnici. Ugotavljam, da resolucija ne izraža le mnenja predsednika našega društva, ampak soglasno mnenje vseh udeležencev občnega zbora. Priča temu so vsi navzoči gosti pri občnem zboru kakor tudi zastopniki navzočih medijev.

Zavračamo pa trditev tajnika SPZ, da se društvo iz ideoloških razlogov ni bilo priprav-

ljeno vključiti v Slovensko prosvetno zvezo. Ugotavljamo, da je Slovensko kulturno društvo v letu 1973 ob 70-letnici SKD »GLOBASNICA« zaprosilo osebno pri tajniku SPZ Andreju Kokotu za vključitev v Slovensko prosvetno zvezo. Sam sem skupno z Jožkom Hudlom na sedežu SPZ izrazil to željo. Takratni tajnik SPZ Andrej Kokot pa je takoj odklonil našo željo za vključitev v SPZ z utemeljitvijo, da SPZ ne sprejme za člane takšnih društev, ki želijo dvojno članstvo, namreč v KKZ in SPZ. To dejstvo dokazuje, kako SPZ in ZSO z neresničnimi trditvami želita Globasane v javnosti obrekovati kot ozkomisleče in primitivne in še enkrat jasno dokazuje Vaš odnos do tistih članov naše narodne skupnosti, ki so se skozi vsa stoletja borili v naši občini za enakopravnost Slovencev in ohranitev narodne identitete. K temu pa spadata kulturna in politična dejavnost.

Upam, da bosta SPZ in ZSO to »preprosto resnico spoštovale« in se za svoje neresnične trditve kakor tudi za žalitve pri vseh navzočih članih občnega zbora oprostili.

Luka Hudl, podpredsednik SKD »GLOBASNICA«

PISMO BRALCA

Odgovor Luki Hudlu

Luka Hudl v zvezi z resolucijo, ki jo je na svojem občnem zboru sprejelo SKD »GLOBASNICA«, odgovarja na tozadevno polemiko v Slovenskem vestniku z dne 9. 12. 1994.

Nimam namena posegati v politično razpravo ali se opredeliti za eno ali drugo mnenje. Seveda pa mi ni vseeno, koliko energije koroški Slovenci oz. naše narodne in kulturnopolitične organizacije trošimo za nepotrebna politična nesoglasja, za katera ljudje nimajo kaj dosti razumevanja. Tiste, ki se v krajevnih društvih trudijo za ohranitev slovenske besede in kulture, pa nemalokrat spravljajo v neprijetno situacijo, ker morajo braniti ali zagovarjati eno ali drugo centralno politično »linijo«. Mislim, da nisem edini, ki se zaveda, koliko narodne substance smo v teh notranjepolitičnih konfliktih koroški Slovenci že izgubili in jo še izgubljam. S tem nikakor nočem reči, da zagovarjam politično enolončnico, ampak sem za pluralizem, za medsebojno spoštovanje in upoštevanje drug drugega, zlasti med našimi političnimi in kulturnimi organizacijami in za vzajemno sodelovanje le-teh,

kadar gre za osnovne pravice in obstoj naše narodne skupnosti.

Podpredsednik globaškega društva Luka Hudl v zgoraj navedenem pismu bralcev omenja tudi mene. Njegovo trditev, da sem leta 1973 kot tedanji tajnik SPZ odklonil željo globaškega društva za vključitev v SPZ, moram zavrniti kot neresnično. Zadeva je čisto preprosta: Kot tajnik nikoli nisem odločal sam, ampak sem izvajal sklepe, ki jih je sprejel upravni odbor Slovenske prosvetne zveze. O problemu »dvojnega članstva«, ki je takrat – ne po zaslugi SPZ – postal sporna točka med obema osrednjima kulturnima organizacijama in buril duhove med društvi na podeželju, je razpravljaj koordinacijski odbor SPZ in KKZ. Problematiko dvojnega članstva je koordinacijski odbor obravnaval na svoji seji 5. 7. 1969 v Celovcu, Gasometergasse 10, na kateri je v zadevi dvojnega članstva sprejel sledeči sklep:

»Načelno obe organizaciji priznata trenutno stanje vključenih društev. V prvi vrsti se zavzemata za plodno delo obstoječih društev. Če bi pa razmere narekivale drugo ureditev, se o tem obvezno razpravlja v KO

ob navzočnosti zastopnikov krajevnih kulturnih delavcev.«

Med navzočimi in podpisniki zapisnika seje KO je poleg tedanjega predsednika KKZ dr. Erika Prunča kot delegat KKZ podpisan tudi Janez Hudl iz Globasnice.

Razen tega je SPZ Krščanski kulturni zvezi (predsedniku L. Kaslju) dne 10. 3. 1972 poslala pismo, v katerem zavzema svoje stališče do tega problema.

Presojajo o tem, kaj sem oz. nisem zavrnil Luki Hudlu, prepuščam bralcem. Dobro se spo-

minjam omenjenega razgovora z Luko Hudlom in njegovim bratom Jožkom (bivšim predsednikom KKZ in kasnejšim podpredsednikom SPZ), katerima sem objasnili stališče obeh osrednjih kulturnih organizacij v zvezi z dvojnimi članstvom. Prav dobro pa se tudi spominjam (kar je L. Hudl očitno pozabil) plodnega razgovora o sodelovanju med globaškim društvom in SPZ, ki je rodilo obilo sadov. Upam, da mi bo Luka Hudl priznal, kolikokrat sem bil v Globasnici s kulturniki iz Slovenije, vo-

dil skupine (tudi skupno s KKZ) k Šoštarju in v Juenu; v tistih letih je v Globasnici nastala kvalitetna mladinska folklorna skupina, ki se je urila na folklornih kolonijah v Preddvoru, SPZ je Globašanom posredovala vrsto slovenskih igranih filmov. In lahko bi še našteval ...!

Res ne vem, kaj je Luka Hudla privedlo do neresnične trditve in zakaj v blato vleče mojo osebo? Upam, da bo imel toliko vesti in priznal, da je šel predaleč.

Andrej Kokot

Polemiki ob rob!

Ne nameravam polemizirati s piscema obeh pisem bralcev, čeprav se močno obregata tudi obme in ob Slovensko prosvetno zvezo. Polemiki ob rob pa bi rad pripomnil tole:

Primer globaške resolucije je pokazal tole: čim bolj se zaostčujejo politična vprašanja znotraj manjšine, tem bolj stopa na politično prizorišče tudi kultura. Zgodovina je bila podobna. Ob vprašanju vključevanja ali ne vključevanja kulturnih društev v SPZ so se kresala mnenja o tem, kako daleč lahko sega širina in avtonomija kulturnega ustvarjanja. Globaško

kulturno društvo je leta 1952 izstopilo iz Slovenske prosvetne zveze, ker je bil tedaj farovško dominantni pogled na kulturo za globaško društvo nezdržljiv s SPZ, nato pa ga leta 1973 SPZ ni več sprejela v svoje vrste, čeprav je z njim še naprej sodelovala.

Veter je v Globasnici hitro zapihal v drugačno smer, čeprav je po vojni velika večina Slovencev za župana še volila komunista Hrasta.

Če že pogrevamo napake iz preteklosti, bi bilo priporočljivo, da jih dandanes ne bi več ponavljali. Vsak ideološki primsek v kulturi je doslej ustvarjal nezaupanje, pogojeval je le-

targijo (otrplost), bolj razumljivo rečeno: politične razprtije v kulturnih društvih niso spodbujale, ampak zavirale kulturno delo. Če hočemo torej kultivirati odnose med nami in preko ideoloških problemov združevati ljudi v kulturnih društvih, ne sodelujmo pri kakršnihkoli notranjemanjšinskih političnih zapletljajih, ampak glejmo, da bomo v zborih, igralskih skupinah in v drugih dejavnostih zdržali in pridobili vsakogar, ki ga tako delo veseli. Čim bolj bo kultura odprta na vse strani, tem bolje zanjo. Če je to pri srcu tudi globaškemu društvu, mu ne bi smelo biti težko vstopiti v SPZ. Njena vrata so odprta!

Janko Malle

Pregled športnih uspehov v letu 1994

NOGOMET

Slovenski atletski klub je v tem letu dosegel največji us-

peh, kar se tiče tekmovanja za avstrijski pokal, saj se je uvrstil v četrtfinale in šele v njem podlegel Admiru Wacker. Uvrstitev med osem najboljših moštev je nedvomno največji uspeh SAK v vseh letih njegovega obstoja.

3. mesto v končni lestvici koroške lige je zadostovalo, da se je SAK kvalificiral za regionalno ligo-sredina, v kateri tekmujejo moštva iz Štajerske, Gornje Avstrije in Koroške. V njej pa po končanem jesenskem delu SAK zaseda odlično prvo mesto in zaslužno nosi naslov »zimski kralj«.

Globalnica je uspešno zaključila tekmovanje v 1. razredu in se po kvalifikacijskih tekmah povzpela razred višje v podligo-vzhod, kjer pa ji trenutno ne gre najbolje.

Omeniti pa je treba tudi izvrstne uspehe najmlajših nogometišev SAK, predvsem moštva SAK pod 10 v Pliberku, ki je v jesenskem delu prvenstva zmagal vse (11) tekme in vodi z izvrstno razliko v golih 95:3.

ODBOJKA

SK Puntigamer Aich/Dob tudi v svojem drugem letu v zvezni

ligi uspešno tekmuje. Dobljani so sezono vigredi zaključili na dobrem tretjem mestu, tretji pa so tudi sedaj ob koncu osnov-

ski dirki po Koroškem pa je bil v najtežji gorski etapi preko Nockalma četrti.

Meseca avgusta je na prvem kriteriju mesta Celovec, kjer so se najboljši amaterski kole-sarji pomerili s profesionalci iz Italije in Švice, zasedel odlično 9. mesto.

Po vrnitvi iz Japonske, kjer je bil štirinajst dni, pa je septembra v rekordnem času prevozil Karavanški maraton.

ŠAH

Prvi šahovski ekipi Slovenske športne zveze je uspel podvig v 1. razred.

Dunja Lukan je ponovno osvojila naslov koroške prvakinje, na državnem prvenstvu pa je dosegla 4. mesto.

Harald Wolte, šahovska sekcija SŠK Obir, pa je postal viceprvak pri mladincih.

SMUČANJE

Daniel Užnik, veliki up koroških smučarjev, je v tem letu dosegel vrhunske rezultate in osvojil tudi svoj prvi naslov avstrijskega mladinskega prvaka v veleslalomu. Letos so ga sprejeli v avstrijski naraščajniški kader, na svetovni mladinski lestvici FIS v skupnem seštevku vseh tekmovalnih disciplin zaseda v svoji skupini v veleslalomu 1., v superveleslalomu pa 2. mesto.

LAHKA ATLETIKA

Razveseljivo je, da so letošnjo sezono mlade atletinje – Michaela Hartman, Magdalena Kulnik, Tanja Mletschnig in Mirjam Wrolich – pogosto osvajale izvrstna mesta in v pozitivnem smislu vsekakor opozorile nase. Naj omenimo le najboljše uvrstitve:

Magdalena Kulnik je na koroškem mladinskem prvenstvu v sedmerboju dosegla 1. mesto, prav tako pa je postala koroška prvakinja v krosu.

Michaela Hartman je na koroškem prvenstvu pionirjev osvojila 1. mesto v metanju kopja in v skoku v višino, druga pa je bila v metanju kopja in v skoku v daljino.

KOLESARJENJE

Peter Wrolich je po pripravah v Južni Afriki aprila dosegel vrhunski rezultat na 6. etapi v Bergmascu.

Letos je prvič nastopil tudi na dirki po Avstriji; na kolesar-

NAMIZNI TENIS

Ekipa DSG Sele po vzponu iz drugega v prvi razred tudi letos tekmuje nadvse uspešno.

KOŠARKA

SAK mladinci so že vigredi nakazali svojo moč, v jesenskem delu tekmovanja pa so še neporaženi.

JUDO

Darko Urbajs je postal v svojem razredu deželni prvak v judu.

Vsem športnicam in športnikom želimo uspešno novo leto 1995!

V Zahodnih Tratah (Slovaška) od božiča dalje zelo ugodno

oddajam kočo

z 10 posteljami (primerna za družine ali skupine)

Možnost smučanja (vlečnice), teka na smučeh, paraglidinga idr.

Več informacij prejmete po telefonu, številka 0 42 38/83 63

Večje športne prireditve

Velika nagrada Avstrije v športnih sankah (21./22. 1.) na naravni progi v Koprivni, ki jo je vzorno organiziral Slovenski športni klub Obir

Prehodni pokal prijateljstva treh dežel (30. 1.) v Kranjski gori, kjer so sodelovali tudi smučarji naših športnih društev, zmagalo pa je Športno društvo Šentjanž.

Mednarodni skoki za Ziljski pokal v spomin dr. Janka Wiegeleja (27. 2.).

Pokal je osvojil domačin Franci Wiegele.

Zimski pohod na Arihovo peč (6. 3.) Udeležilo se ga je nad 600 pohodnikov.

Primerjalna tekma v semi-kontakt-karateju (30. 4.) V športni dvorani Mladinskega doma sta se pomerili Koroška in Slovenija. Zmagali so Korošci z Milanom Hribnikom na čelu s 14 : 8.

Srečanje šahistov iz prostora Alpe-Jadran Junija je šahovska sekcija Slovenske športne zveze v gostilni Koren v Bilčovsu organizirala srečanje najboljših šahistov.

10. Bekštanski open '94 (avgust). V organizaciji Josefa Galloba ml. je štel tudi za koroško šahovsko prvenstvo. Tekmovanja se je udeležilo 158 šahistov iz več držav.

Prva uspeha Daniela Užnika

Zaradi pomanjkanja snega se je tudi za Daniela sezona pričela dokaj pozno. Na prvem tekmovanju pretekli vikend na ledeniku v Stubaitalu pa je bil v močni mednarodni konkurenci na FIS tekmah v soboto v veleslalomu enajsti, v nedeljo pa šestnajsti z majhnim časovnim zaostankom. Ker pa se rezultati vrednotijo po starostnih skupinah, je v skupini letnikov '77 in mlajših zasedel prvo, v skupnih letnikih pa tretje mesto. To pa je zanj pomembno predvsem zaradi osvojitve dobrih FIS točk.

Knjigarna / Buchhandlung

9020 Klagenfurt/Celovec, Paulitschgasse 5-7
Tel. 0 46 3/55 4 64 • Fax 55 4 64-22

Tiskarna / Druckerei

9020 Klagenfurt/Celovec, Tarviser Straße 16
Tel. 0 46 3/50 5 66 • Fax 51 43 00-71

Založba / Verlag

9020 Klagenfurt/Celovec, Paulitschgasse 5-7
Tel. 0 46 3/50 10 99 • Fax 50 10 99-20

Prijetne praznike in mnogo uspeha v novem letu

1995

JANUAR	FEBRUAR	MAREC	APRIL	MAJ	JUNIJ
1 Ne Novo leto ●	1 Sr Ignac	1 Sr Pepelnica ●	1 So Hugo	1 Po Praznik dela	1 Če Fortunat 22
2 Po Makarij	2 Če Svečnica 5	2 Če Janja 9	2 Ne Frančišek	2 To Boris	2 Pe Erazem
3 To Genovefa	3 Pe Blaž	3 Pe Marin	3 Po Ljuba	3 Sr Filip i. Jakob	3 So Pavla
4 Sr Angela	4 So Andrej	4 So Kazimir	4 To Izidor	4 Če Florijan 18	4 Ne Binkošti
5 Če Simeon 1	5 Ne Agata	5 Ne Gerda	5 Sr Vinko	5 Pe Angela	5 Po Binkoštni p.
6 Pe Sv. 3 kralji	6 Po Rotija	6 Po Nika	6 Če Viljem 14	6 So Janez	6 To Norbert ▶
7 So Zdravko	7 To Egidij ▶	7 To Tomaž	7 Pe Darko	7 Ne Stanko ▶	7 Sr Robert
8 Ne Severin ▶	8 Sr Janez	8 Sr Dan žena	8 So Albert ▶	8 Po Miha	8 Če Medard 23
9 Po Julijana	9 Če Polona 6	9 Če Frančiška ▶ 10	9 Ne Cvetna nedelja	9 To Gregor	9 Pe Primož
10 To Gregor	10 Pe Viljem	10 Pe Viktor	10 Po Mehtilda	10 Sr Izidor	10 So Marjeta
11 Sr Pavlin	11 So Marija	11 So Krištof	11 To Stanko	11 Če Žiga 19	11 Ne Srečko
12 Če Tatjana 2	12 Ne Damjan	12 Ne Gregor	12 Sr Julij	12 Pe Pankracij	12 Po Janez
13 Pe Veronika	13 Po Gregorij	13 Po Kristina	13 Če Veliki četr. 15	13 So Servacij	13 To Anton ○
14 So Srečko	14 To Zdravko	14 To Matilda	14 Pe Veliki petek	14 Ne Materin. dan ○	14 Sr Vasilij
15 Ne Pavel	15 Sr Jurka ○	15 Sr Klemen	15 So Velika sob. ○	15 Po Zofka	15 Če Rešnjje telo 24
16 Po Marcel ○	16 Če Julijana 7	16 Če Hilarij 11	16 Ne Velika noč	16 To Janez	16 Pe Beno
17 To Anton	17 Pe Silvin	17 Pe Jerica ○	17 Po Velikon. pon.	17 Sr Jošt	17 So Dolfe
18 Sr Marjetka	18 So Simeon	18 So Ciril	18 To Konrad	18 Če Erik 20	18 Ne Marko
19 Če Marij 3	19 Ne Konrad	19 Ne Jožef	19 Sr Leon	19 Pe Ivo	19 Po Julijana ◀
20 Pe Boštjan	20 Po Leon	20 Po Srečko	20 Če Neža 16	20 So Bernard	20 To Silverij
21 So Neža	21 To Irena	21 To Benedikt	21 Pe Simeon	21 Ne Feliks ◀	21 Sr Alojz
22 Ne Vincenc	22 Sr Marjeta ◀	22 Sr Vasilij	22 So Leonida ◀	22 Po Milan	22 Če Ahac 25
23 Po Rajko	23 Če Marta 8	23 Če Oton ◀ 12	23 Ne Vojko	23 To Željko	23 Pe Zeno
24 To Felicijan ◀	24 Pe Matija	24 Pe Katarina	24 Po Jurij	24 Sr Suzana	24 So Janez
25 Sr Darko	25 So Sergij	25 So Minka	25 To Marko	25 Če Vnebohod 21	25 Ne Hinko
26 Če Pavla 4	26 Ne Aleksander	26 Ne Emanuel	26 Sr Marcel	26 Pe Zdenko	26 Po Stojan
27 Pe Janez	27 Po Gabrijel	27 Po Rupert	27 Če Jaroslav 17	27 So Avguštin	27 To Ema
28 So Peter	28 To Pust	28 To Janez	28 Pe Pavel	28 Ne Viljem	28 Sr Hotimir ● 26
29 Ne Valerij		29 Sr Ciril	29 So Peter ●	29 Po Magdalena ●	29 Če Peter i. Pavel
30 Po Martina ●		30 Če Bogo 13	30 Ne Katarina	30 To Ivana	30 Pe Emilja
31 To Janez		31 Pe Benjamin ●		31 Sr Angela	

JULIJ	AVGUST	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
1 So Bogoslav	1 To Peter	1 Pe Tilen	1 Ne Julija ▶	1 Sr Vsi sveti	1 Pe Marian
2 Ne Marija	2 Sr Štefan	2 So Štefan ▶	2 Po Bogumil	2 Če Verne duše 44	2 So Bibijana
3 Po Tomaž	3 Če Lidija 31	3 Ne Dora	3 To Terezija	3 Pe Silva	3 Ne Franc
4 To Urh	4 Pe Dominik ▶	4 Po Rozalija	4 Sr Frančišek	4 So Karel	4 Po Barbara
5 Sr Ciril, Metod ▶	5 So Ožbalt	5 To Lovrenc	5 Če Marcel 40	5 Ne Elizabeta	5 To Sava
6 Če Bogomil 27	6 Ne Ljubo	6 Sr Zaharija	6 Pe Vera	6 Po Lenart	6 Sr Miklavž
7 Pe Vilbald	7 Po Kajetan	7 Če Regina 36	7 So Marko	7 To Engelbert ○	7 Če Ambrož ○ 49
8 So Evgen	8 To Miran	8 Pe Marija	8 Ne Brigita ○	8 Sr Bogomir	8 Pe Brezrn. spoč.
9 Ne Veronika	9 Sr Jaroslav	9 So Peter ○	9 Po Abraham	9 Če Teodor 45	9 So Valerija
10 Po Ljuba	10 Če Lovrenc ○ 32	10 Ne Nikolaj	10 To Daniel	10 Pe Andrej	10 Ne Smiljan
11 To Olga	11 Pe Suzana	11 Po Erna	11 Sr Milan	11 So Martin	11 Po Danijel
12 Sr Mohor ○	12 So Klara	12 To Gvido	12 Če Maks 41	12 Ne Emil	12 To Aljoša
13 Če Henrik 28	13 Ne Lilijana	13 Sr Filip	13 Pe Edvard	13 Po Stanislav	13 Sr Lucija
14 Pe Kamil	14 Po Demetrij	14 Če Rastko 37	14 So Veselko	14 To Nikolaj	14 Če Dušan 50
15 So Vladimir	15 To M. vnebohv.	15 Pe Nikodem	15 Ne Terezija	15 Sr Leopold ◀	15 Pe Kristina ◀
16 Ne Marija	16 Sr Rok	16 So Ljudmila ◀	16 Po Jadviga ◀	16 Če Jerica 46	16 So Albina
17 Po Aleš	17 Če Pavel 33	17 Ne Lambert	17 To Marjeta	17 Pe Gregor	17 Ne Lazar
18 To Miroslav	18 Pe Helena ◀	18 Po Irena	18 Sr Luka	18 So Odon	18 Po Teo
19 Sr Vincenc ◀	19 So Ludvik	19 To Suzana	19 Če Etbin 42	19 Ne Elizabeta	19 To Urban
20 Če Marjeta 29	20 Ne Bernard	20 Sr Svetlana	20 Pe Irena	20 Po Srečko	20 Sr Evgen
21 Pe Danilo	21 Po Ivana	21 Če Matevž 38	21 So Urška	21 To Marija	21 Če Tomaž 51
22 So Majda	22 To Timotej	22 Pe Mavricij	22 Ne Kordula	22 Sr Cecilija ●	22 Pe Mitja ●
23 Ne Branislav	23 Sr Filip	23 So Helena	23 Po Severin	23 Če Klemen 47	23 So Viktorija
24 Po Kristina	24 Če Jernej 34	24 Ne Nada ●	24 To Rafael ●	24 Pe Janez	24 Ne Adam i. Eva
25 To Jakob	25 Pe Ludvik	25 Po Zlata	25 Sr Darja	25 So Katarina	25 Po Božič
26 Sr Ana	26 So Viktor ●	26 To Damjan	26 Če Nac. praznik 43	26 Ne Konrad	26 To Štefan
27 Če Sergij ● 30	27 Ne Monika	27 Sr Vincenc	27 Pe Sabina	27 Po Virgil	27 Sr Janez
28 Pe Zmago	28 Po Avguštin	28 Če Venčeslav 39	28 So Simeon	28 To Jakob	28 Če Ned. otroci ▶
29 So Marta	29 To Janez	29 Pe Mihael	29 Ne Narcis	29 Sr Radivoj ▶	29 Pe Tomaž 52
30 Ne Julita	30 Sr Roza	30 So Sonja	30 Po Alfonz ▶	30 Če Andrej 48	30 So David
31 Po Ignac	31 Če Rajko 35		31 To Volbenk		31 Ne Silvester

*Vesele božične
praznike in srečno
novo leto*

Vam želi
**POSOJILNICA
ZVEZA-BANK
in ZADRUGA MARKET**

Foto: J. Rehsmann

